

ΤΕΙ Κρήτης
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: <<Παραδοσιακά επαγγέλματα/προϊόντα στο αστικό
κέντρο του Ηρακλείου>>

Καραμπακάκη Γιασεμή(Α.Μ.4079)

Συγγελάκη Ειρήνη(Α.Μ.4385)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΠΛΑΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, ΜΑΪΟΣ 2017

Copyright © Καραμπακάκη Γιασεμή - Συγγελάκη Ειρήνη, 2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Ευχαριστίες

Για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας, θα θέλαμε αρχικά να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή μας κ. Απλαδά Γεώργιο, για την συνεργασία που είχαμε μαζί του, την επιμονή και υπομονή του κατά την διάρκεια της συγγραφής αλλά και για την καθοδήγηση και βοήθεια του στη διεκπεραίωση της παρούσας εργασίας.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε και το Επιμελητήριο Ηρακλείου για την βοήθεια του, με την παροχή κάποιων αρχείων τα οποία μας βοήθησαν να ολοκληρώσουμε την εργασία αυτή. Συγκεκριμένα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον κ. Καθαράκη Μιχάλη, την κ. Τζανάκη Κάτια, την κ. Καπετανάκη Σοφία και τον κ. Λιναρδάκη Γιάννη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	5
Summary.....	6
Εισαγωγή: Ο ρόλος του επαγγέλματος στην ανθρώπινη ζωή.....	7
Κεφάλαιο 1:Γενικά στοιχεία για την Κρήτη και το Ηράκλειο	
Κεφάλαιο 1.1: Λίγα λόγια για την ιστορία της πόλης του Ηρακλείου.....	8
Κεφάλαιο 1.2: Κατηγοριοποίηση των Παραδοσιακών επαγγελμάτων της Κρήτης.....	9
Κεφάλαιο 1.3: Η κατάσταση της Κρητικής οικονομίας από το 1948 μέχρι σήμερα...12	
Κεφάλαιο 1.4: Η επιχειρηματικότητα του Ηρακλείου σήμερα.....	18
Κεφάλαιο 2: Τα επαγγέλματα του χθές	
Κεφάλαιο 2.1: Οι χειρώνακτες και οι γυρολόγοι.....	23
Κεφάλαιο 2.2: Η μεταποίηση και η βιομηχανία.....	36
Κεφάλαιο 2.3: Οι Μικρασιάτες και η ανάπτυξη της βιομηχανίας.....	38
Κεφάλαιο 3: Οι σημαντικότερες βιομηχανικές μονάδες του Ηρακλείου	
Κεφάλαιο 3.1: Τα ταμπακαριά.....	41
Κεφάλαιο 3.2: Τα σαπυνοποιεία.....	42
Κεφάλαιο 3.3: Τα παγοποιεία.....	42
Κεφάλαιο 3.4: Η καπνοβιομηχανία.....	43
Κεφάλαιο 3.5: Τα σταφιδεργοστάσια.....	44
Κεφάλαιο 4: Η Κατάσταση των παραδοσιακών Επαγγελμάτων Σήμερα	
Κεφάλαιο 4.1: Η κατάσταση των βιομηχανικών κτιρίων σήμερα	45
Κεφάλαιο 4.2: Παλιές Επιχειρήσεις του Ηρακλείου που υπάρχουν σήμερα.....	53
Κεφάλαιο 4.3: Επιχειρήσεις σήμα κατατεθέν μιας άλλης εποχής.....	76
Συμπέρασμα.....	80
Βιβλιογραφία.....	83
Διαδίκτυο.....	83
Περιοδικά- Μελέτες.....	84

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο την καταγραφή των παραδοσιακών επαγγελμάτων που υπήρχαν στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου κατά το 20ο αιώνα. Μέσα από αυτήν την παρουσίαση θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε πόσα από αυτά υπάρχουν και με ποια μορφή επιβιώνουν ως τις μέρες μας.

Αρχικά πραγματοποιείται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση. Στο πρώτο κεφάλαιο μετά από μια σύντομη αναφορά στην αξία της εργασίας και μια αναδρομή στην ιστορία της πόλης του Ηρακλείου, θα αναφερθούμε ονομαστικά στα παραδοσιακά επαγγέλματα που υπήρχαν σε ολόκληρη την Κρητική επικράτεια. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν τα οικονομικά στοιχεία της περιόδου 1948-2014.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τον τομέα των χειρωνακτών. Πρόκειται για μια καταγραφή των "ειδικοτήτων" που αφορούν τις επισκευές, τις κατασκευές, τις διανομές και τις υπηρεσίες. Ένα σημαντικό κεφάλαιο της επαγγελματικής ιστορίας των εργαζομένων είναι η άφιξη των Μικρασιατών και η συνεργασία των ντόπιων σε νέα είδη βιομηχανίας: θα αναφέρουμε αναλυτικά τις επωνυμίες των βιοτεχνιών - βιομηχανιών.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται τα εργοστάσια που περισσότερο επηρέασαν την οικονομία και έδωσαν ώθηση στην ανάπτυξη της Κρήτης όπως την ξέρουμε σήμερα.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται η κατάσταση των βιομηχανικών κτισμάτων της πόλης αλλά και ονομαστικά οι παλαιότερες επιχειρήσεις που επιβιώνουν ακόμη. Σε αυτό το σημείο, μπορεί κάποιος να γνωρίσει όλα τα καταστήματα της πόλης που υπάρχουν από τις αρχές του αιώνα με τα πλήρη στοιχεία τους.

Λέξεις κλειδιά: Ηράκλειο, παραδοσιακά επαγγέλματα, δευτερογενής τομέας, οικονομική ανάπτυξη.

SUMMARY

The aim of this undergraduate dissertation is to record the traditional vocations that existed in the urban center of Heraklion in the 20th century. In this presentation, we try to investigate how many of them still exist and in which form till our days.

In the first chapter, after a bibliographic review, a brief description of the importance of this dissertation and a journey back to the history of the city of Heraklion, we will refer in the name only to the traditional vocations that existed across the Cretan territory. Then, we will present the financial data for the period 1948-2014.

In the second chapter, we present the vocations associated with the sector of handicraft workers. It is a listing of professions regarding repairs, constructions, distribution of shipments and services. An important chapter of the history of workers is the arrival of refugees of Asian Minor and the cooperation of local people to new kinds of industry; we will enumerate the names of small and large industries.

In the third chapter, we describe the factories that had a significant impact on the economy and impelled the development of Crete as we know it today.

Finally, in the fourth chapter, we describe the situation of the industrial buildings of the city and nominally the older companies that still survive. At this point, one may see all the shops of the city that have existed from the beginning of the century with their detailed data.

Keywords: Heraklion, traditional vocations, secondary sector, economic development.

Εισαγωγή: Ο ρόλος του επαγγέλματος στην ανθρώπινη ζωή

Σε κάθε εποχή, κάθε γενιά παρόλο που έχει διαφορετικές ανάγκες, είναι υποχρεωμένη να αγωνιστεί για να τις αποκτήσει. Παλαιότερα οι άνθρωποι σκαρφίζονταν τρόπους για να κερδίσουν τα αγαθά που χρειάζονταν και η βασική τους απόκλιση με τους σημερινούς είναι ότι δεν αγωνίζονταν για τα περιττά και τα επιπλέον αλλά για τα απολύτως απαραίτητα. Μόλις τα αποκτούσαν γέμιζαν με ικανοποίηση. Ο καθένας επέλεγε να ασχοληθεί με ένα επάγγελμα το οποίο ήταν σύμφωνο με τις δυνάμεις και τις ικανότητές του, τις επιθυμίες και τις διαθέσεις του (<http://www.istorikathemata.com/2012/09/traditional-professions-in-Greece.html>).

Ίσως αυτό ήταν που μας κάνει να θεωρούμε ότι οι άνθρωποι του προηγούμενου αιώνα παρόλο που περνούσαν μια δύσκολη, χωρίς τεχνολογία περίοδο, έμοιαζαν περισσότερο ακμαίοι, ζωντανοί και ανέμελοι. Το επάγγελμα είναι ένας τομέας που επηρεάζει την εσωτερική και εξωτερική κατάσταση του ανθρώπου. Είναι γνωστό ότι η εργασία για πολλούς ανθρώπους αποτελεί βάσανο, κόπο, άγχος και πηγή ανασφάλειας. Ωστόσο, κανείς δεν μπορεί να καταλάβει την αξία της παρά μόνο αν την στερηθεί. Γιατί η εργασία προσφέρει κάτι παραπάνω από μια απλή κάλυψη των βιοτικών αναγκών: είναι προσφορά. Προσφορά από την κάλυψη των αναγκών των μελών της οικογένειας μέχρι την ικανοποίηση των αναγκών ενός αγνώστου συμπολίτη που βρίσκεται σε ανάγκη. Η εργασία αποτελεί ένα πεδίο έρευνας πολλών επιστημών: της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας, της οικονομολογίας, της διαφήμισης, της ανθρωπολογίας.

Ας ξεκινήσουμε όμως το ταξίδι μας σε ένα Ηράκλειο μιας παλαιότερης εποχής. Μέσα από αυτήν θα γνωρίσουμε το Ηράκλειο, τους ανθρώπους τους και θα κατανοήσουμε το πώς φτάσαμε στη σημερινή εποχή. Τα επαγγέλματα που κάνουν οι άνθρωποι χαρακτηρίζουν την εποχή τους, την ιδιοσυγκρασία τους και τις επιδιώξεις τους.

Κεφάλαιο 1: Γενικά στοιχεία για την Κρήτη και το Ηράκλειο

Κεφάλαιο 1.1: Λίγα λόγια για την ιστορία της πόλης του Ηρακλείου

Εικόνα 1: Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Ηρακλείου το 2003.

Πηγή: Περυσινάκη (2008)

Η πόλη του Ηρακλείου βρίσκεται στα βόρεια παράλια του νομού Ηρακλείου και σε περίπου κεντρική θέση. Είναι η μεγαλύτερη πόλη της Κρήτης και μαζί με τις κοντινές περιοχές Γάζι και Ν. Αλικαρνασσό με τις οποίες συνιστά το Πολεοδομικό Συγκρότημα Ηρακλείου καταλαμβάνει μια έκταση περίπου 120 τετραγωνικά χιλιόμετρα και έχει 142.112 κατοίκους (απογραφή 2001) (Περυσινάκη, 2008 σελ.311). Στα βόρεια οριοθετείται από το θαλάσσιο μέτωπο, στα ανατολικά από το αεροδρόμιο της Ν. Αλικαρνασσού και τη Βιομηχανική Περιοχή Ηρακλείου, στο νότο, από τον Βόρειο Οδικό Άξονα Κρήτης, ο οποίος δεν κατάφερε να αποτελέσει όριο στην επέκταση της πόλης, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται ανεξέλεγκτα και πέραν αυτού και δυτικά εκτείνεται πέρα από τη Βιομηχανική Περιοχή Λινοπεραμάτων.

Σύμφωνα με το Δερμιτζάκη (2009 σελ.11) η ιστορία του Ηρακλείου χωρίζεται σε 8 χρονικές περιόδους: την Ελληνορωμαϊκή (87-323 μ.Χ.), την Πρώτη Βυζαντινή (323-828 μ.Χ.), την Αραβική (828-961), τη Δεύτερη Βυζαντινή (961-1204), τη Βενετοκρατία (1204-1669), την Τουρκοκρατία (1669-1898), την περίοδο της Κρητικής Πολιτείας και τη σύγχρονή μας περίοδο. Σε όλη αυτή την πορεία της, η πόλη άλλαξε πολλά ονόματα. Σύμφωνα με τη σειρά των περιόδων που διαχωρίστηκαν ανωτέρω οι ονομασίες τις οποίες έλαβε η σημερινή πρωτεύουσα της

Κρήτης είναι οι ακόλουθες: Ηράκλειο, Κάστρο, Rabdh el Khandak, Χάνδαξ, Candia, Kandiye, Ηράκλειο.

Σύμφωνα με τον Χρηστάκη (2002), από την ανασκαφική έρευνα του Αμερικανού 1967, George C. Milles, το Ηράκλειο φαίνεται να κατοικήθηκε για πρώτη φορά στην περιοχή Μπεντενάκι την πρωτογεωμετρική περίοδο (9ος αιώνας). Στο ανατολικό μέρος της Δαιδάλου βρέθηκαν ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας της ελληνιστικής εποχής περί το 1987. Υπάρχουν πολλά άλλα ευρήματα που εκτείνονται στις γύρω περιοχές. Από όλους τους κατακτητές που πέρασαν από το Ηράκλειο μόνο οι Τούρκοι ήταν αυτοί που δεν άφησαν ιδιαίτερη κληρονομιά στην πόλη πέρα από ορισμένους τόπους της μουσουλμανικής λατρείας -τα τζαμιά.

Κεφάλαιο 1.2: Κατηγοριοποίηση των Παραδοσιακών επαγγελμάτων της Κρήτης

Ονομασίες επαγγελματιών μιας άλλης εποχής, παράξενες, γεννημένες από τις ντοπιολαλιές της κάθε περιοχής, περιγραφικές, άλλες χρησιμοποιούμενες ακόμη και σήμερα, άλλες ξεχασμένες. Ονομασίες που μπορεί να φέρνουν αναμνήσεις στους παλαιότερους και να εξάπτουν την περιέργεια και ρομαντισμό στους νέους, πρέπει να διασωθούν και να ξεφύγουν από τα λαογραφικά μουσεία, να αναγεννηθούν ιδιαίτερα σε μια εποχή όπου οι δυσκολίες στην οικονομική κατάσταση της χώρας οδηγούν τους νέους στην επιστροφή στα χειρωνακτικά επαγγέλματα. Βέβαια, δεν μπορούμε να εμφανίσουμε τον 20ο αιώνα σαν ιδανική περίοδο αλλά ούτε και να αρνηθούμε τις ευκολίες που μας προσφέρει η επιστήμη. Ένας σκόπιμος λόγος να μελετήσουμε τις παλαιότερες συνθήκες ζωής, είναι για να διατηρήσουμε τη συνέχειά μας ως γένος, να έρθουμε σε επαφή με τις δυσκολίες και τους μόχθους τους και μέσα από αυτά να αναγνωρίσουμε τις ανέσεις της καθημερινότητας που μας μοιάζουν αυτονόητες.

Αυτό που παρατηρεί κάποιος μέσα από την αναδρομή αυτή στο χρόνο, είναι πως υπήρχε μια αξιοσημείωτη επαγγελματική εξειδίκευση κατά την οποία υπήρχε ένας άνθρωπος -κυριολεκτικά- για κάθε εργασία. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαμε να ταξινομήσουμε τα διαφορετικά επαγγέλματα.

Θα μπορούσαμε να τα διαχωρίσουμε σε ομαδικά και ατομικά, σε γυναικεία και ανδρικά, σε χειρωνακτικά και πνευματικά.

Αρχίζουμε λοιπόν, την αναφορά μας σε αυτές τις εργασίες -γιατί κυρίως μπορούμε να κάνουμε λόγο για εργασίες περισσότερο από ότι για επαγγέλματα- με την οργάνωση ενός πίνακα, με αλφαβητική κατάταξη.

1) Αβδελάς	34) Κωδωνοκρούστης	67) Ραβδιστής
2) Αγιογράφος	35) Λατερνατζής	68) Ραβδοσκόπος
3) Αλωνιστής	36) Λιχνιστής	69) Ρασοπατητής
4) Αμανιτάς	37) Λούστρος	70) Σαπουνάς
5) Αραμπατζής ή καρατζής	38) Μανάβης	71) Σηροτρόφος
6) Αυγουλάς	39) Μαραγκοί	72) Σκετζής
7) Βιβλιοδέτης	40) Μαχαιράς	73) Σκουπιδιάρης
8) Βοσκός	41) Μελισσοκόμος	74) Στιβανάς
9) Βοτανολόγος	42) Μοιρολογίστρες	75) Συζευτής
10) Γανωτής	43) Μουκατατζής	76) Σχοινοπλόκος
11) Γιαουρτάς	44) Μουλτεζιμής	77) Σωμαράς ή σαμαράς
12) Γυρολόγος ή πραματευτής	45) Μπακάλης	78) Τερζής
13) Εφημεριδοπώλης	46) Μπαρμπέρης	79) Τζακάς
14) Ζυμοπλάστρα	47) Μπογιατζής	80) Τηλεγραφητής
15) Θεριστής	48) Νεκροθάφτης	81) Τουφεκάς

16) Καζανιάρης	49) Νεροκουβαλητής	82) Τροχιστής
17) Καλαθάς	50) Νιταδόρος	83) Τροχονόμος
18) Καλντερμιτζής	51) Ντελάλης	84) Υφαντού
19) Καμινιέρης	52) Ντερμιτζής	85) Υφάντρα
20) Καμπανάρης	53) Ξυλογλύπτης	86) Φαμπρικήρης
21) Καμπανάς	54) Ξυλοτέχνης	87) Φαναράς
22) Καντηλανάφτης	55) Οργανοποιός	88) Φετσάς
23) Καπελάς	56) Παγοπώλης	89) Φουρνελάς
24) Καραβομαραγκός	57) Παιδονόμος	90) Φουρνοκατασκευαστής
25) Καραγκιοζοπαίχτης	58) Παλιατζής	91) Φύλακες
26) Καρεκλάς	59) Πανδοχέας	92) Φωτογράφος
27) Καστανάς	60) Παπλωματάς	93) Χαλκιάς
28) Κατσουνάς	61) Περγαμηνάς	94) Χαλκοχαράκτης
29) Κηροποιός	62) Πεταλάς	95) Χειρομυλού
30) Κλαδευτής	63) Πλέχτρα και κεντήστρα	96) Χελάς
31) Κλώστρα	64) Ποδηλατάς	97) Χοχλιδολόγος
32) Κομπολογάς	65) Πυρηνάς	98) Χτενάς
33) Κυρατζής	66) Πυρομαχού	99) Ψηφιδοτέχνης

Πίνακας 1 Πηγή: Μανδαλάκης (2008)

Κεφάλαιο 1.3: Η κατάσταση της Κρητικής οικονομίας από το 1948 μέχρι σήμερα

Το 1948 η Κρήτη είχε 96 εργοστάσια ελαιουργίας, 22 οινοποιεία, 12 εργοστάσια αλεύρων, 3 χυμών και 12 αλευροποιίες - μακαρονοποιίες (Γερονυμάκης,2008 σελ.15). Υπήρχαν ακόμη 5 που ασχολούνταν με την επεξεργασία των χαρουπιών, 44 για τα υφάσματα και διάφορα άλλα που έφταναν σε αριθμό τα 243. Σε σύγκριση με αυτά μπορούμε να παραθέσουμε τα εργαστήρια και τις μικρές βιοτεχνίες οι οποίες ήταν συντριπτικά περισσότερες. Πιο αναλυτικά:

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	
Ελαιουργία (χειροκίνητα- ιπποκίνητα)	2.200
Ασβεστοκάμινα	23
Εργαστήρια κεραμικής	16
Ορυχεία γύψου	10
Βιοτεχνίες υποδημάτων	127
Βυρσοδεψία	15
Σαγματοποιεία	20
Ξυλουργεία	46

Πίνακας 2: Παραδοσιακά Επαγγέλματα της Κρήτης. Πηγή: Γερονυμάκης (2008)

Την περίοδο της διακυβέρνησης του Βενιζέλου (1914), το μεροκάματο ενός ανειδίκευτου εργάτη ήταν 3 δραχμές, του χτίστη 4 δρχ., του μαραγκού και του μαναδόρου ήταν 5 δρχ. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε κάποιες τιμές προϊόντων ώστε να δοθεί μια εικόνα για το βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων της εποχής: οι πατάτες είχαν 0.30 δρχ. η οκά, το ρύζι είχε 0.70, το κρέας 1.60, το λάδι 1.00, το τυρί 3.30 δρχ. η οκά και μια πήχη πανί κόστιζε 1.20 δρχ. η οκά (Γερονυμάκης,2008 σελ.16). Γενικά ήταν δύσκολο να βρεθεί το μεροκάματο εκείνη την περίοδο, ιδιαίτερα κατά την εικοσαετία 1930-1950. Για παράδειγμα, το 1950, μια πηγή εργασίας ήταν τα δημόσια έργα όπου το μεροκάματο ήταν 24 δραχμές (Γερονυμάκης,2008 σελ.19).

Τη δεκαετία του 1950 το μεροκάματο για τους άνδρες κυμαίνονταν από 30 μέχρι 100 δραχμές (μέσος όρος 75 ευρώ) ενώ των γυναικών στις 33. Το 75% των οικογενειών εισέπραττε κάτω από 250 ευρώ -εάν ήταν αγροτική- και ετησίως το 95% των οικογενειών δεν λάμβανε πάνω από 750 ευρώ το χρόνο. Αναλογικά με τις

καθημερινές ανάγκες, και δεδομένου ότι στις περισσότερες περιπτώσεις κάνουμε λόγω για πολυμελείς οικογένειες, ήταν αδύνατο να επιβιώσουν με τόσο λίγα χρήματα και τη λύση σε αυτό δίνουν τα οικόσιτα ζώα και οι κήποι λαχανικών.

Τη δεκαετία του 1961-71 σημειώθηκε ένα σημαντικό κοινωνικό φαινόμενο: η μετανάστευση και η εργασία στη ναυτιλία. Αρχίζουν να δημιουργούνται τα πρώτα θερμοκήπια και το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν αρχίζει να αυξάνεται κάθε χρόνο, από το 1970 και μετά, με ρυθμό 6%.

Τη δεκαετία του 1971-81 πραγματοποιείται η γέννηση της βιομηχανίας του τουρισμού. Οι τουρίστες που έφτασαν στην Κρήτη το 1971 ήταν 15.000 και την επόμενη δεκαετία έφτασαν τους 452.000. Την περίοδο εκείνη τα πλοία των δυο εταιρειών ANEK και MINOAN δίνουν δουλειά σε πολλούς Κρητικούς (Γερονυμάκης,2008 σελ.19).

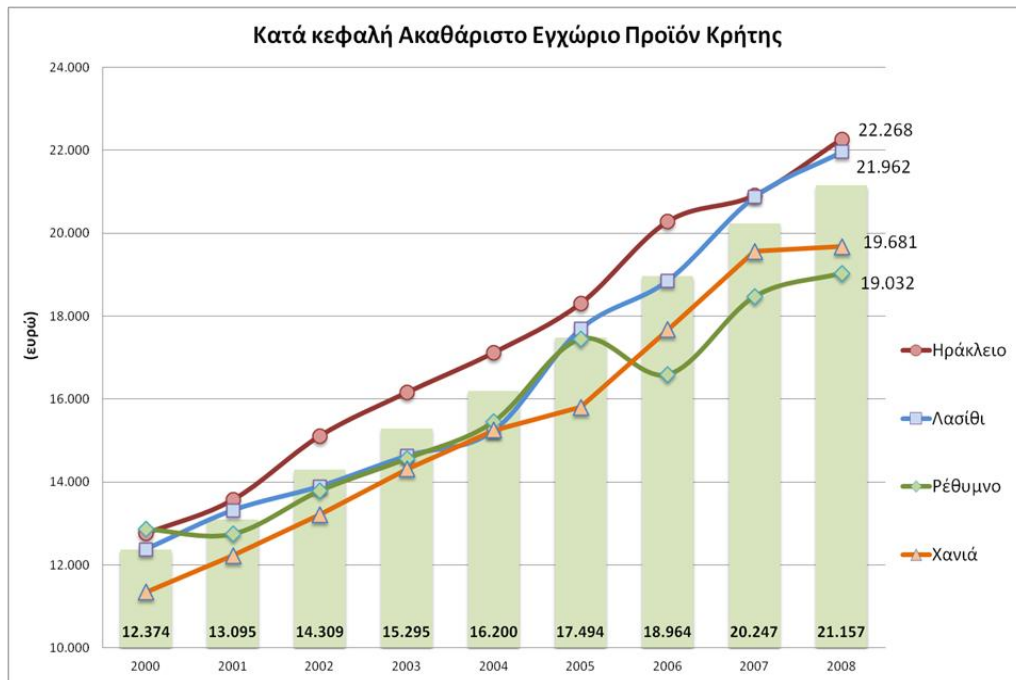
Περίοδος 2000-2012

Τα οικονομικά στοιχεία της καταγραφής της οικονομικής κατάστασης και της συμμετοχής της Περιφέρειας της Κρήτης στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας δείχνει ότι ανέρχεται στο 5% των εθνικών εισόδων. Τα αποτελέσματα και τα στατιστικά που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία. Συγκεκριμένα αναφέρουμε ότι παρατηρούμε μια σημαντική άνοδο της τάξης του 73,5% μέσα σε οχτώ χρόνια (2000-2008) και ιδιαίτερα αξιοσημείωτο και σημαντικό είναι το ποσοστό που κατέχει η πόλη του Ηρακλείου που αγγίζει σε άνοδο το 80% περίπου μέσα στην προαναφερθείσα περίοδο.

Γράφημα 1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

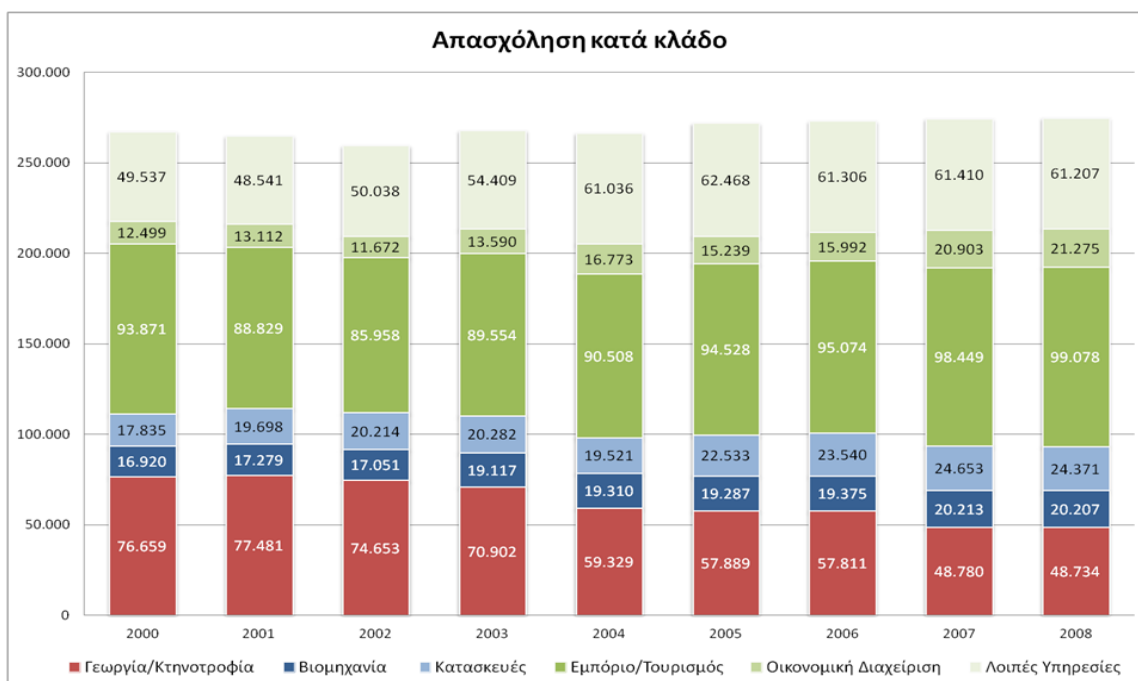
Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το οποίο το έτος 2000 ανερχόταν στα 12.374 ευρώ ανά άτομο στην πόλη του Ηρακλείου και εκτοξεύτηκε στα 22.268 ευρώ το έτος 2008.

Γράφημα 2: Κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

Στο ζήτημα του καταμερισμού της εργασίας παρατηρούμε τα εξής: η απασχόληση της πρώτης δεκαετίας κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με μια μικρή αύξηση που καταγράφεται το 2008. Το μεγαλύτερο ποσοστό των Κρητικών απασχολείται στο εμπόριο και τον τουρισμό, ακολουθεί ο πρωτογενής τομέας με την γεωργία και την κτηνοτροφία ενώ στην τελευταία θέση βρίσκονται τα επαγγέλματα που αφορούν την οικονομική διαχείριση.

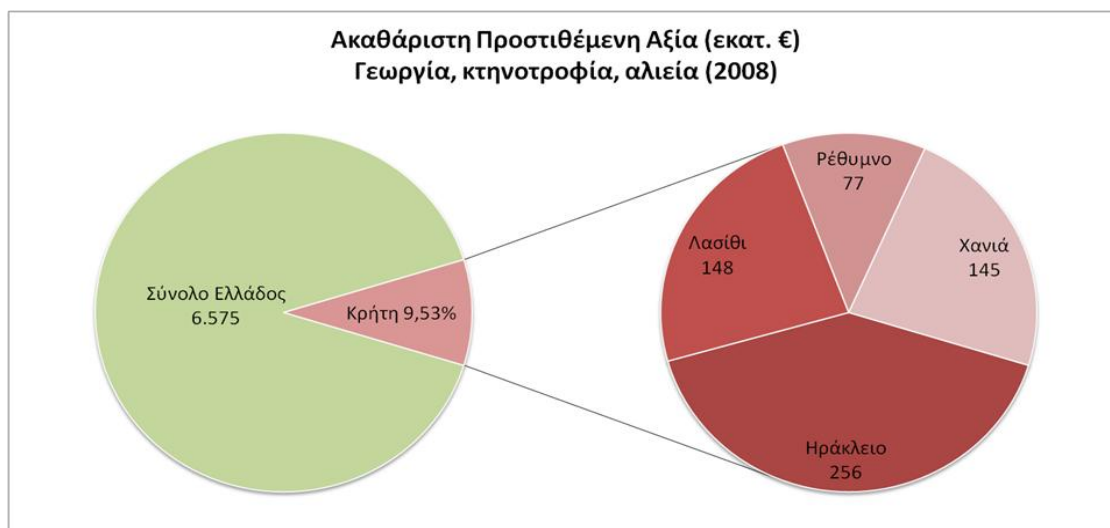
Στο γράφημα 3 παρακολουθούμε τον καταμερισμό της εργασίας ανά κλάδο. Συγκεκριμένα, σε εύρος 88.829 - 99.078 άτομα απασχολούνται στο εμπόριο και τον

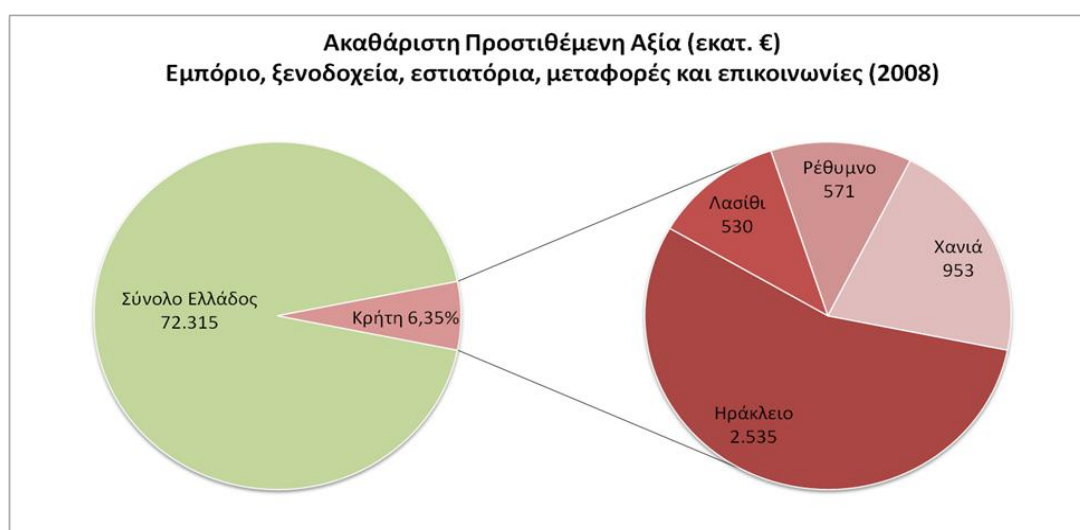
τουρισμό, ακολουθεί η γεωργία και τρίτος έρχεται ο τομέας των λοιπών υπηρεσιών.

Γράφημα 3: Απασχόληση κατά κλάδο. Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

Στα επόμενα δυο γραφήματα θα παρατηρήσουμε την αναλογία της συμβολής των τεσσάρων νομών της Κρήτης και θα σημειώσουμε την μεγάλη διαφορά που απεικονίζεται υπέρ της πόλης του Ηρακλείου τόσο στον πρωτογενή τομέα όσο και σε αυτόν του εμπορίου και της παροχής τουριστικών υπηρεσιών (Γράφημα 4 & 5).

Γράφημα 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία).
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

Γράφημα 5: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (Εμπόριο, ξενοδοχεία, εστιατόρια, μεταφορές και επικοινωνίες). Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2012)

(http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1891&Itemid=189&lang=el#.WNmOj_nyjIV)

Το 2014 διεξήχθη η πιο πρόσφατη έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ κατά την οποία παρουσιάστηκε συγκριτικά η οικονομική συνεισφορά της Περιφέρειας Κρήτης στο ΑΕΠ της χώρας τα έτη 2000-2014. Μέσα από την μελέτη των πινάκων που έχουν επιλεγεί μπορούμε να παρακολουθήσουμε την πορεία της οικονομίας του Νομού Ηρακλείου τόσο σε σχέση με το πέρασμα των χρόνων όσο και σε σχέση με τους άλλους νομούς. Στον πίνακα 3 καταγράφονται τα ποσά σε εκατομμύρια ευρώ ανά τριετία από το 2000 ως το 2014 στον πρωτογενή τομέα της περιφέρειας Κρήτης.

Παρόλο που παρατηρείται μείωση του ΑΕΠ στους ανωτέρω κλάδους όσο πλησιάζουμε προς το 2014, ο Νομός του Ηρακλείου συμβάλλει σε αυτό το ποσό σε μεγαλύτερο βαθμό και μένει σταθερά πρώτο. Ιδιαίτερα κατά το έτος 2014, σε σχέση με τον Νομό Ρεθύμνης, το ποσό που προσφέρει στα έσοδα της Περιφέρειας Κρήτης είναι τριπλάσιο, στο διάγραμμα της ΑΕΠ των αποτελεσμάτων της έρευνας που αφορά το 2008 (<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL45/2014>).

	Έτος 2000	Έτος 2003	Έτος 2006	Έτος 2009	Έτος 2012	Έτος 2013	Έτος 2014
Κρήτη	684	777	700	597	508	436	461
Ηράκλειο	281	297	292	275	253	182	198
Λασιθί	109	137	137	108	89	91	98
Ρέθυμνο	132	166	97	82	64	62	57
Χανιά	162	177	174	131	103	102	10

Πίνακας 3: Κλάδοι της Γεωργίας, Δασοκομίας, Αλιείας (έσοδα σε εκατομμύρια ευρώ).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Προσωρινά στοιχεία 2000-2014)

	Έτος 2000	Έτος 2003	Έτος 2006	Έτος 2009	Έτος 2012	Έτος 2013	Έτος 2014
Κρήτη	308	372	430	485	455	454	443
Ηράκλειο	181	238	252	277	259	258	251
Λασιθί	29	30	39	38	35	35	34
Ρέθυμνο	36	37	48	48	49	50	50
Χανιά	62	66	91	121	112	111	109

Πίνακας 4: Ορυχεία, λατομία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και διαχείριση εξυγίανσης (εκ των οποίων μεταποίηση). Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Προσωρινά στοιχεία 2000- 2014)

	Έτος 2000	Έτος 2003	Έτος 2006	Έτος 2009	Έτος 2012	Έτος 2013	Έτος 2014
Κρήτη	484	788	1.094	778	331	253	221
Ηράκλειο	230	352	464	335	122	135	84
Λασιθί	51	96	181	149	49	29	35
Ρέθυμνο	79	98	157	121	61	48	44
Χανιά	124	242	292	173	99	40	58

Πίνακας 5: Κατασκευές. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Προσωρινά στοιχεία 2000- 2014)

	Έτος 2000	Έτος 2003	Έτος 2006	Έτος 2009	Έτος 2012	Έτος 2013	Έτος 2014
Κρήτη	2.251	2.755	3.054	3.333	2.384	2.377	2.660
Ηράκλειο	1.060	1.390	1.496	1.605	1.071	1.130	1.228
Λασιθί	271	289	320	379	292	306	321
Ρέθυμνο	375	404	417	437	359	383	399
Χανιά	545	672	820	912	661	658	713

Πίνακας 6: Λιανικό-Χονδρικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Προσωρινά στοιχεία 2000- 2014)

Κεφάλαιο 1.4: Η επιχειρηματικότητα του Ηρακλείου σήμερα

Τμήμα :	ΕΜΠΟΡΙΚΟ 2014				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		0	6	-6
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		76	163	-87
3	ΕΕ		2	6	-4
4	ΕΠΕ		3	2	1
5	ΙΚΕ		8	0	8
6	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		6	0	6
7	ΟΕ		9	31	-22
		Σύνολα Τμήματος :	104	208	-104

Πίνακας 7: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2014 στον εμπορικό τομέα, από 1/1/2014 – 30/4/214. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		4	2	2
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		15	103	-88
3	ΕΕ		1	4	-3
4	ΕΠΕ		1	1	0
5	ΙΚΕ		6	0	6
6	ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		3	0	3
7	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		1	1	0
8	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		7	1	6
9	ΟΕ		8	20	-12
		Σύνολα Τμήματος :	46	132	-86

Πίνακας 8: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2014 στον τομέα μεταποίησης, από 1/1/2014 – 30/4/214. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		30	0	30
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		12	8	4
3	ΕΠΕ		1	0	1
4	ΙΚΕ		6	0	6
5	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		0	1	-1
6	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		4	0	4
7	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		3	0	3
8	ΟΕ		6	4	2
		Σύνολα Τμήματος :	62	13	49

Πίνακας 9: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2014 στον τουριστικό τομέα, από 1/1/2014 – 30/4/2014. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		9	3	6
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		132	164	-32
3	ΕΕ		4	7	-3
4	ΕΠΕ		0	2	-2
5	ΙΚΕ		14	0	14
6	ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		1	0	1
7	ΚΟΙΝΣΕΠ		2	0	2
8	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		0	1	-1
9	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		2	1	1
10	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		11	0	11
11	ΟΕ		24	23	1
		Σύνολα Τμήματος :	199	201	-2
		Γενικό Σύνολο 2014 :	411	554	-143

Πίνακας 10: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2014 στον τομέα των υπηρεσιών, από 1/1/2014 – 30/4/2014. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΕΜΠΟΡΙΚΟ 2016				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		20	4	16
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		286	322	-36
3	ΕΕ		13	11	2
4	ΕΠΕ		5	6	-1
5	ΙΚΕ		40	3	37
6	ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		1	0	1
7	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		1	0	1
8	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		0	2	-2
9	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		2	0	2
10	ΟΕ		45	55	-10
		Σύνολα Τμήματος :	413	403	10

Πίνακας 11: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2016 στον εμπορικό τομέα, από 1/1/2016 – 31/12/2016. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΤΟΜΙΚΗ		0	2	-2
2	ΙΚΕ		1	1	0
3	ΟΕ		0	1	-1
		Σύνολα Τμήματος :	1	4	-3

Πίνακας 12: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2016 στον εξαγωγικό τομέα, από 1/1/2016 – 31/12/2016. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		1	2	-1
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		61	157	-96
3	ΕΕ		4	9	5
4	ΕΠΕ		2	3	-1
5	ΙΚΕ		19	2	17
6	ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		1	4	-3
7	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		0	1	-1
8	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		1	0	1
9	ΟΕ		9	45	-36
10	ΣΥΝ		0	1	-1
		Σύνολα Τμήματος :	98	224	-126

Πίνακας 13: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2016 στον τομέα μεταποίησης, από 1/1/2016 – 31/12/2016. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		6	0	6
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		9	23	-14
3	ΕΕ		0	2	-2
4	ΙΚΕ		4	0	4
5	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		0	3	-3
6	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		0	1	-1
7	ΟΕ		0	3	-3
		Σύνολα Τμήματος :	19	32	-13

Πίνακας 14: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2016 στον τουριστικό τομέα, από 1/1/2016 – 31/12/2016. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Τμήμα :	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ				
A/A	Νομική Μορφή		Εγγραφές	Διαγραφές	Σύνολο
1	ΑΕ		1	3	-2
2	ΑΤΟΜΙΚΗ		318	384	-66
3	ΕΕ		19	18	1
4	ΕΠΕ		3	5	-2
5	ΙΚΕ		60	3	57
6	ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ		2	2	0
7	ΚΟΙΝΩΝΙΑ		2	3	-1

8	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ		0	2	-2
9	ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ		5	3	2
10	ΟΕ		68	52	16
		Σύνολα Τμήματος :	478	475	3
		Γενικό Σύνολο 2016:	1.009	1.138	-129

Πίνακας 15: Εγγραφές και διαγραφές για το έτος 2016 στον τομέα υπηρεσιών, από 1/1/2016 – 31/12/2016. Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Σύμφωνα με το Επιμελητήριο Ηρακλείου η τοπική επιχειρηματικότητα τα τελευταία πέντε χρόνια έχει αρνητικό πρόσημο. Το πρώτο τετράμηνο του 2014 για παράδειγμα, είχαν δημιουργηθεί 411 νέες επιχειρήσεις και είχαν κλείσει 554. Το ίδιο διάστημα, το 2015, δημιουργήθηκαν 379 νέες επιχειρήσεις και διέκοψαν τη λειτουργία τους 518. Την πτωτική πορεία του πρώτου τετράμηνο του περσινού έτους, είχε ανακόψει το άνοιγμα νέων τουριστικών επιχειρήσεων, γεγονός που δεν επαναλαμβάνεται το 2015, καθώς σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Επιμελητηρίου Ηρακλείου, φέτος, από την αρχή του έτους δημιουργήθηκαν μόλις 14 τουριστικές επιχειρήσεις και έκλεισαν 17 (Επιμελητήριο Ηρακλείου, ΑΝΟΙΓΜΑ-ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ). Τα πιο δραματικά στοιχεία καταγράφονται για τον τομέα της Μεταποίησης και του Εμπορίου: το 2014, καθώς είχαν κλείσει συνολικά 190 επιχειρήσεις, περισσότερες από αυτές που είχαν ανοίξει και το 2015 δημιουργήθηκαν 133 νέες εμπορικές και 43 μεταποιητικές επιχειρήσεις και έκλεισαν 193 και 113 αντίστοιχα. Τα στοιχεία του 2017 δείχνουν ότι η επιχειρηματικότητα στο Ηράκλειο εξακολουθεί να συρρικνώνεται παρόλο που παρουσιάζεται καλύτερη από το έτος 2015. Το 2016, λοιπόν, δημιουργήθηκαν 1.009 επιχειρήσεις και έκλεισαν 1.138 (Επιμελητήριο Ηρακλείου, ΑΝΟΙΓΜΑ-ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ). Στο Τμήμα Εμπορίου άνοιξαν 10 περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με αυτές που έκλεισαν. Στο Τμήμα των Εξαγωγών το 2016 άνοιξε μια νέα επιχείρηση ενώ έκλεισαν 3 επιχειρήσεις. Στο Τουριστικό Τμήμα κατά το περασμένο έτος έκλεισαν 13 επιχειρήσεις περισσότερες από αυτές που άνοιξαν. Τέλος στο Τμήμα Υπηρεσιών το 2016 δημιουργήθηκαν 3 περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με αυτές που έκλεισαν.

Κεφάλαιο 2: Τα επαγγέλματα του χθες

Κεφάλαιο 2.1: Οι χειρώνακτες και οι γυρολόγοι

Α) Οι χειρώνακτες, ασβέστης, κάρβουνο και ξύλο

Τα χειρονακτικά επαγγέλματα ήταν αυτά τα οποία για να πραγματοποιηθούν γίνονταν κυρίως με την χρήση των χεριών. Μερικά από τα χειρονακτικά επαγγέλματα είναι:

Ο ασβεστοκαμινάς -ένα επάγγελμα που δεν έχει διασωθεί μέχρι τις μέρες μας- έφτιαχνε ένα καμίνι για να παράξει ασβέστη από σιδερόπετρες (Μανδαλάκης, 2008 σελ.127). Η δουλειά αυτή ήταν απαιτητική και ο τεχνίτης έπρεπε να γνωρίζει την ιδιαίτερη τεχνική. Έσκαβε ένα βαθύ λάκκο και τον έχτιζε με τούβλα. Μέσα στο καμίνι έκλεινε τις ασβεστόπετρες και άφηνε μια τρύπα από επάνω ώστε να μπορεί να φεύγει ο καπνός. Το καμίνι έμενε αναμμένο, μέρα νύχτα, για μια ολόκληρη εβδομάδα. Μόλις έσβηνε η φωτιά οι πέτρες είχαν μετατραπεί σε ασβέστη. Σήμερα στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου δεν υπάρχουν μεμονωμένοι επαγγελματίες που ασχολούνται με την παρασκευή αυτού του προϊόντος. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι μπορεί εύκολα κανείς να το προμηθευτεί από τα δεκάδες καταστήματα που εμπορεύονται οικοδομικά υλικά. Για μια πιο στοχευμένη ενημέρωση οφείλουμε να σημειώσουμε ότι στην Κρήτη υπάρχει μια βιομηχανική μονάδα παρασκευής ασβέστη στην Βιομηχανική Περιοχή των Χανίων.

Ο καρβουνοκαμινάς, στο δικό του καμίνι έβαζε σκληρά ξύλα, όπως της ελιάς, του σκίνου και του πρίνου, ώστε να τα μετατρέψει σε κάρβουνα. Σήμερα στην ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου υπάρχουν αρκετά καταστήματα που ασχολούνται με την πώληση καύσιμων υλών και συγκεκριμένα όχι μόνο των παραδοσιακών κάρβουνων: οι μπρικέτες, τα πέλλετ ελιάς, τα οικολογικά υλικά βιομάζας.

Ο τζακάς ήταν κι αυτός ένας επαγγελματίας που έπρεπε να γνωρίζει καλά το αντικείμενό του. Είχε την ικανότητα, όχι απλά να ενώνει τα μέρη, αλλά να διαλέγει τις κατάλληλες πέτρες, τα τούβλα και να εντοπίζει τον κατάλληλο χώρο μέσα σε ένα σπίτι όπου πρέπει να χτιστεί ώστε να είναι ασφαλές και ταυτόχρονα λειτουργικό.

Σήμερα η ύπαρξή τόσο του φούρνου όσο και του τζακιού σε ένα νοικοκυριό δεν είναι ζήτημα επιβίωσης αλλά θέμα πολυτέλειας. Μπορούμε σε ορισμένες περιοχές της κρητικής επαρχίας να βρούμε τεχνίτες που μπορούν να μας κατασκευάσουν ένα τζάκι αλλά στο κέντρο της πόλης μπορούμε να βρούμε μερικά μαγαζιά, συγκεκριμένα τρία, (δυο στην οδό Καρτερού και ένα στην

Εικόνα 2: Ο τζακάς. Πηγή: Μανδαλάκης (2008)

Μενελάου Παρλαμα) και ακόμη περισσότερα στην ευρύτερη πόλη του Ηρακλείου, που μπορούν να μας τα πουλήσουν έτοιμα, σε ό,τι χρώμα και διάσταση θέλουμε.

Οι φούρνοι και τα τζάκια είχαν τη θέση της κουζίνας και του καλοριφέρ. Κάθε σπίτι στην επαρχία είχε το τζάκι του και κάθε χωριό τους φούρνους του. **Ο φουρνοκατασκευαστής** χρησιμοποιούσε πυρότουβλα, δημιουργούσε θολωτό φούρνο με ίσιο πάτο και μια τρύπα από όπου έφευγε ο καπνός. Κάθε μέρος του φούρνου έχει ειδική ονομασία και ειδικά εξαρτήματα (Μανδαλάκης,2008 σελ.106) :

- ο κούμος (το κάτω μέρος)
- το κουφάρι (η οροφή)
- τα μούτρα (το μπροστινό μέρος)
- η πλάκα (το σκέπασμα)
- η κνισάρα (η κοσκινίστρα του αλευριού)
- η σκάφη (η λεκάνη όπου ζύμωναν)
- ο τρύφτης (το ξύλο με το οποίο τακτοποιούσαν τα φουρνόξυλα)
- τα πάνιστρα (τα πανιά που έβαζαν στον πανιστή)
- ο πανιστής (το ξύλο με το οποίο καθάριζαν τον πάτο του φούρνου)
- το πλαστήρι (ο πάγκος για να πλάθουν τη ζύμη)
- το φτυάρι (για να ξεφουρνίζουν το ψωμί)

B) Οι γυρολόγοι, οι πωλητές τροφίμων και οι επισκευαστές

Εικόνα 3: Χανιόπορτα 1920. Διακρίνονται οι παράγκες που πουλούσαν τα αγροτικά προϊόντα που έφερναν οι παραγωγοί από τα χωριά του Μαλεβιζίου αλλά και την υπόλοιπη Κρήτη.
Πηγή: <https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.383425075091783.1073741826.290994121001546/363655773735380/?type=3&theater>

Οι γυρολόγοι ήταν αυτοί που γυρνούσαν στις γειτονιές και πουλούσαν διάφορα μικροπράγματα. Μερικά από τα επαγγέλματα που ανήκουν στους γυρολόγους είναι:

Ο γαλατάς είναι από τα παλαιότερα παραδοσιακά επαγγέλματα που πλέον έχουν εκλείψει. Κάθε πρωί τριγυρνούσε στις γειτονιές της πόλης και πουλούσε γάλα. Σήμερα είτε στην πόλη είτε στο χωριό είναι πολύ εύκολο να προμηθευτεί κανείς γάλα καθώς υπάρχει σε κάθε περίπτερο ή πολυκατάστημα. Το ζήτημα όμως που προκύπτει είναι η διατροφική αξία του συγκεκριμένου γάλακτος καθώς είναι περισσότερο επεξεργασμένο και όχι κυριολεκτικά φρέσκο όπως διατείνονται οι διαφημίσεις. Στο κέντρο του Ηρακλείου, πέρα από τα πολυκαταστήματα και τα συνοικιακά παντοπωλεία που ακόμη ξεφυτρώνουν στα στενά της παλιάς πόλης, υπάρχει μία επιχείρηση που ασχολείται αποκλειστικά με το εμπόριο των γαλακτοκομικών προϊόντων, (στην οδό Καλοκαιρινού).

Πέρα από τον γαλατά, τρόφιμα πωλούσαν στις γειτονιές **ο ψαράς και ο μανάβης**. Ο ψαράς μετέφερε το εμπόρευσμά του επάνω σε ένα ζώο. Πολλές φορές σήκωνε στο κεφάλι του ή κρατούσε κάτω από τη μασχάλη του ένα κοφίνι πλεκτό και διαλαλούσε τηνπραμάτεια του στα δρομάκια κυρίως των χωριών -μιας και στην πόλη

υπήρχαν τα καταστήματα. Αυτή τη στιγμή στο κέντρο του Ηρακλείου υπάρχουν, 11 παράδικα (στην οδό Καρτερού υπάρχουν οχτώ, στην Καλοκαιρινού υπάρχουν δύο και στην οδό Έβανς ένα) και τουλάχιστον 14 μανάβικα (στην Καλοκαιρινού, στην Έβανς, στην 1866, στην οδό Καρτερού κ.α).

Η αποθήκευση των τροφών δεν ήταν τόσο εύκολη. Όπως είναι γνωστό δεν υπήρχαν ψυγεία και καταψύκτες, δυο συσκευές που σήμερα θεωρούνται αυτονόητο να υπάρχουν σε ένα νοικοκυριό. Ίσως από τους πρώτους επαγγελματίες που μας έρχεται στο μυαλό όταν αναφερόμαστε στα επαγγέλματα που έχουν εκλείψει, είναι ο **παγοπώλης**. Κυρίως επρόκειτο για εποχιακό επάγγελμα και γι αυτό το λόγο όσοι ήταν παγοπώλες φρόντιζαν να έχουν μια διαφορετική ασχολία ώστε να εξασφαλίσουν τα προς το ζην.

Στην περιοχή του Ηρακλείου ο παγοπώλης είχε το κατάστημά του στις Μοίρες (Μανδαλάκης,2008 σελ.68). Τα εργαλεία του ήταν ένα πριόνι και μια μακριά λαβίδα. Μετέφερε τις ορθογώνιες παγοκολόνες με ένα κάρο από ξύλινες σανίδες. Για να μη λιώσουν οι παγοκολόνες τις σκέπαζαν με άχυρο ή χοντρά πανιά ενώ τα χέρια τους έπρεπε να είναι καλυμμένα με γάντια ώστε να μην παθαίνουν εγκαύματα. Τις παγοκολόνες τις προμηθεύονταν από το κέντρο του Ηρακλείου όπου υπήρχαν δυο παγοποιεία στα οποία θα αναφερθούμε στο επόμενο κεφάλαιο καθώς ανήκουν στον τομέα της βιοτεχνίας. Στις μέρες μας θα συναντήσουμε αρκετούς παγοδιανομείς οι οποίοι μεταφέρουν τον πάγο με μορφή παγακίων σε καφετέριες και σε καταστήματα που πωλούν ποτά και ροφήματα. Στην πόλη του Ηρακλείου, υπάρχουν καταστήματα πώλησης πάγου που εξυπηρετούν τις ανάγκες των καταστημάτων του κέντρου και όχι μόνο.

Ο φετσάς ή τρυγάς ήταν αυτός που μια φορά το χρόνο, στο τέλος του καλοκαιριού, σαν γυρολόγος περνούσε από τις γειτονιές και μάζευε τα κατακάθια του λαδιού. Εξ ου και το όνομά του, καθώς φέτσα στα κρητικά ονομάζεται το κατακάθι του λαδιού. Στη συνέχεια πήγαινε την πραμάτεια του στο σαπωνοποιείο με το οποίο συνεργαζόταν και έπαιρνε την αμοιβή του. Είναι από τα σημαντικά επαγγέλματα καθώς η καθαριότητα ήταν τόσο ένδειξη πολιτισμού όσο και ανάγκη για την υγιεινή.

Αυτό που συμβαίνει στις μέρες μας είναι ότι τέτοιου είδους προϊόντα όπως το σαπούνι μπορεί κάποιος να το βρει ακόμη και σε τουριστικά καταστήματα καθώς οτιδήποτε σχετίζεται με το ελαιόλαδο και φέρει μαζί του αναμνήσεις που σχετίζονται

με την παράδοση και την αγνή παραγωγή είναι πλέον περιζήτητο. Στη πόλη του Ηρακλείου τρία είναι τα μαγαζιά τα οποία ασχολούνται με την πώληση χειροποίητων σαπουνιών, εκ των οποίων το ένα βρίσκεται στο κέντρο της πόλης στην οδό Μιλάτου & Αρετούσας.

Ως γυρολόγοι εργάζονταν και οι ακόλουθοι επαγγελματίες: **ο γανωτής, ο τροχιστής, ο καρεκλάς και ο κυρατζής**. Οι τρεις από τις τέσσερις αυτές ειδικότητες έχουν εκλείψει.

Σήμερα στο Ηράκλειο μπορούμε να εντοπίσουμε ακόμη τον περιπλανώμενο καρεκλά. Με λίγα σύνεργα γύριζε και ο καρεκλάς. Ήταν ικανός να επισκευάσει οποιαδήποτε ψάθινη καρέκλα και σκαμπό. Σε ορισμένες γειτονιές μπορούμε ακόμη να ακούσουμε τη φωνή του αλλά είναι δύσκολο να εντοπιστεί καθώς δεν υπάρχει κάποιο κατάστημα ή επαγγελματική κάρτα. Η μορφή της ψάθας ήταν πλεκτή, ξομπλιαστή, παραλληλόγραμμη ή τετράγωνη, ενώ σαν χαλί την χρησιμοποιούσαν οι κατώτερες τάξεις. Υπεύθυνος όμως για την κατασκευή αντικειμένων από ψάθα ήταν ο καλαθάς.

Ο καλαθάς έπλεκε καλάθια, κοφίνια, καλαθάκια που χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή τυροκομικών προϊόντων. Ήταν πολύ σημαντική ασχολία καθώς τα παράγωγα αυτής της εργασίας μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν όπου εμείς σήμερα χρησιμοποιούμε τα πλαστικά οικιακά σκεύη, ακόμη και στις αγροτικές εργασίες.

Εκτός από τα καλάθια, τα προϊόντα τους τα αποθήκευαν σε βαρέλια.

Επρόκειτο για ξύλινα βαρέλια από δρυ ή καστανιά τα οποία κόβονταν σε λωρίδες και δένονταν στην κατάλληλη κλίση με σιδερένια στεφάνια. Στην πόλη του Ηρακλείου υπήρχαν βαρελάδες στην περιοχή του Αγίου Δημητρίου.

Εικόνα 4: Ο καλαθάς. Πηγή: Μανδαλάκης (2008)

Γ) Οι "υπηρεσίες", η εξυπηρέτηση και οι μεταφορές

Εικόνα 5 Πηγή: Μανδαλάκης (2008)

Ο **αραμπατζής** ή **καραγωγέας** δεν ήταν άλλος παρά αυτός που οδηγούσε ένα κάρο. Συγκεκριμένα οδηγούσε ένα χαμηλό κάρο με τέσσερις ρόδες και μετέφερε εμπορεύματα -κυρίως βαρέλια με υγρά τρόφιμα, σταφίδες και κορμούς δέντρων (Μανδαλάκης,2008 σελ.29). Μπορούσε να το σέρνει κάποιο άλογο ή μουλάρι. Αποτελούσε μια δύσκολη δουλειά και συγκαταλέγεται

στην κατηγορία των επαγγεμάτων των ιδιότυπων "υπηρεσιών", όπως οι αχθοφόροι.

Τα άλογα, τα γαϊδούρια και τα μουλάρια τα χρησιμοποιούσαν σε πολλές διαφορετικές εργασίες. Ήταν πολύ συνηθισμένο να μεταφέρουν ξύλα, τσουβάλια, λάδι και κρασί. Τα άλογα και τα μουλάρια τα χρησιμοποιούσαν και στις αγροτικές εργασίες, στις μεταφορές -όπως αναφέραμε προηγουμένως- αλλά και στην μεταφορά των εφοδίων και των όπλων στη διάρκεια των πολέμων. Στο στρατό υπήρχε συγκεκριμένο άτομο που φρόντιζε αυτούς τους τετράποδους "στρατιώτες", ο λεγόμενος **μουλαράς**. Όποιος ιδιώτης είχε δικό του ζώο έπρεπε να το φροντίζει ο ίδιος και ανάμεσα στις υποχρεώσεις του ήταν να το πηγαίνει στον πεταλά και στον σαμαρά.

Εικόνα 6 Πηγή: Μανδαλάκης(2008)

Ο μουλαράς του πρόσφερε την τροφή και την υγιεινή. Παρόλο που παλαιότερα θεωρούταν μια υποτιμητική απασχόληση, σήμερα, μια βόλτα με άλογο ή γαϊδούρι είναι κάτι που έχει καταλήξει να είναι μια ιδιαίτερη περιήγηση, ένα αξιοθέατο. Μάλιστα, αυτό που σε παλαιότερες εποχές θεωρούταν καθημερινή συνήθεια, σήμερα, χάρη στην εκτεταμένη χρήση των αυτοκινήτων, είναι μόνο μια βόλτα στο πλαίσιο του αγροτουρισμού ή μια μεταφορά σε ένα δύσβατο αρχαιολογικό χώρο -με την καταβολή του ανάλογου αντίτιμου βέβαια.

Ο ντελάλης ήταν μάλλον... τα ΜΜΕ της εποχής. Πρόκειται για λέξη που προέρχεται από την περίοδο της τουρκοκρατίας και δουλειά του ήταν να μεταφέρει τις ειδήσεις. Θα μπορούσαμε να πούμε βέβαια ότι αρκετές φορές έχουμε ακούσει να ανακοινώνονται μέσα από τα μεγάφωνα των περιοδευόντων διαφημιστικών αυτοκινήτων παραστάσεις ή ομιλίες πολιτικών -οπότε δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι ένα επάγγελμα του παρελθόντος. Η διαφορά όμως είναι πως δεν είναι απαραίτητο να έχει δυνατή φωνή, μιας και η τεχνολογία έχει ενισχύσει τη φωνή με τα μικρόφωνα και τα μεγάφωνα.

Κάλεσμα, αλλά διαφορετικής μορφής έκανε **ο κωδωνοκρούστης**, ο οποίος γνώριζε καλά τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να κρούσουν τις καμπάνες, τα σημεία κρούσης αλλά και την αλληλουχία χτυπήματος, ώστε να παραχθεί μελωδικός, γιορτινός ή πένθιμος ήχος. Μαζί με αυτή την απασχόληση έχει εξαφανιστεί και **ο κηροποιός** -με την έννοια της παρασκευής κεριών για εκκλησιαστικούς σκοπούς. Στο κέντρο του Ηρακλείου θα συναντήσουμε πέντε καταστήματα πώλησης και κατασκευής κεριών για εκκλησιαστικούς αλλά και διακοσμητικούς λόγους (στην οδό Έβανς, στην Μονή Καρδιωτίσσης, στην 1821, στην Γιαμαλάκη Στυλιανού & Νικολάου και στην Πλατεία Κορνάρου).

Ο παιδονόμος ήταν υπεύθυνος για τη διατήρηση της πειθαρχίας στα επαρχιακά και αστικά γυμνάσια. Μερικοί από τους κανόνες που έπρεπε να τηρούν οι μαθητές ήταν η απαγόρευση του καπνίσματος, η αποχή από τα οινόπνευματώδη, η επικοινωνία μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών, η κυκλοφορία χωρίς τη σχολική ποδιά, οποιαδήποτε ασέβεια και κακή πράξη.

Στο κέντρο του Ηρακλείου, έξω από αυτό, ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές της Κρήτης θα συναντήσουμε κάποιο ξενώνα ή ξενοδοχείο. Κατά τα παλαιότερα χρόνια ο ξενοδόχος ονομαζόταν **πανδοχέας** ή χανιτζής. Έχτιζε το χάνι του σε κομβικό σημείο από όπου περνούσαν διαβάτες και ταξιδιώτες. Σε αυτό μπορούσαν να περάσουν κάποιες ώρες, να φάνε, να κοιμηθούν μέχρι να συνεχίσουν την πορεία τους.

Το επόμενο επάγγελμα στο οποίο θα αναφερθούμε είναι ο **κινηματογραφιστής**. Κάνει τη λήψη ή τη μετάδοση εικόνων και ταινιών στον κινηματογράφο. Μπορούμε να πούμε ότι θα ήταν εύκολο να συναντήσουμε κάποιον που ασχολείται με την καταγραφή εικόνων σε βίντεο στα σύγχρονα φωτογραφεία και στις κινηματογραφικές λέσχες. Ωστόσο δεν αναβιώνεται η αρχική ουσία της εργασίας του. Επιπλέον, στους κινηματογράφους χρησιμοποιείται η ψηφιακή αναπαραγωγή των ταινιών χωρίς την παρουσία κάποιου ανθρώπου για να ελέγχει και να αλλάζει τα φιλμ.

Εικόνα 7: Ο κινηματογραφιστής.
Πηγή: Μανδαλάκης(2008)

Προπολεμικά στο Ηράκλειο υπήρχαν τέσσερις κινηματογράφοι χειμερινών προβολών, πληροφορίες για τους οποίους αντλούμε από τη σημαντική έρευνα της εφημερίδας "Πατρίς" (26/05/2008): ο "Απόλλων", ο οποίος κατά τα έτη 1924-1929 ονομαζόταν "Αγλαΐα" και βρισκόταν στην λεωφόρο Δικαιοσύνης. Στο διάστημα

Εικόνα 8: Το σινεμά "Μίνωας".
Πηγή:<https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.383425075091783.1073741826.290994121001546/326526904114934/?type=13&theater>

1936-1956 ξανακτίστηκε εξαιτίας μιας καταστροφικής πυρκαγιάς. Το 1944 μετονομάστηκε σε "Ηλέκτρα" και μεταφέρθηκε στις Τρεις Καμάρες. Έκλεισε οριστικά το 1991. Ένας ακόμη κινηματογράφος ήταν ο "Μίνωας" στη σημερινή Βασιλική του Αγίου Μάρκου. Ο συγκεκριμένος κινηματογράφος είχε ειδική θέση για τα επίσημα πρόσωπα της πόλης. Όποιος ήθελε ένα φθηνότερο εισιτήριο

μπορούσε να καθίσει στη Γαλαρία, δηλαδή σε κάποιο από τα μπροστινά καθίσματα. Ο κινηματογράφος "Παλλάς" βρισκόταν στον Καθολικό Ναό του Αγίου Ιωάννη από το 1933 μέχρι το 1937, εκεί που σήμερα είναι ένα κατάστημα ηλεκτρικών ειδών.

Μεταπολεμικά, υπήρχε κινηματογράφος στο Μέγαρο Ντορέ στην πλατεία Ελευθερίας αλλά και η "Αστόρια", ο οποίος άνηκε στον ιατρό Ευάγγελο Χατζάκη και ήταν ο πιο πολυτελής της εποχής του. Ο συγκεκριμένος μάλιστα λειτουργεί ακόμη. Στον Πόρο υπήρχε ο "Κρόνος", το "Ολύμπια" στην 62 Μαρτύρων με μια ιδιαίτερη οροφή η οποία ανοιγόκλεινε και ο "Ορφέας". Οι θερινοί κινηματογράφοι ήταν - προπολεμικά- ο "Απόλλων", η "Ηλέκτρα", ο θερινός "Μίνωας", το "Αλκαζάρ", ο "Βόσπορος", ο "Αλάμπρα" στην πλατεία Δασκαλογιάννη, ο "Σπλέντι" στο Καμαράκι, το "Πάνθεον" ο οποίος μετονομάστηκε σε "Κάντια" και μετακινήθηκε απέναντι από το άγαλμα του Ελ. Βενιζέλου (<http://www.patris.gr/articles/133719>). Μεταπολεμικά υπήρχαν το "Κάστρο" στην Λ. Δημοκρατίας, εκεί όπου πριν λίγα χρόνια υπήρχε κατάστημα με καλλυντικά, η "Σταυρωτή" στην οδό Αθηνάς, το "Παλλάς" στην Ικάρου, ο "Λουξ" στη Γεωργίου Σπανάκη ο οποίος αργότερα μετονομάστηκε "Κνωσός", ο "Ηρόδοτος" στην Αλικαρνασσό, οι "Αμυγδαλιές" στην Ακαδημίας ο οποίος μέχρι πριν μερικές δεκαετίες λειτουργούσε με το όνομα "Γαλαξίας".

Από την οδό Έβανς μέχρι το άγαλμα του Βενιζέλου υπήρχαν τα περισσότερα **φωτογραφεία**. Αρκετά δημοφιλής ήταν η υπαίθρια φωτογράφιση από τους πλανόδιους φωτογράφους οι οποίοι απαθανάτιζαν τους περαστικούς σε ασπρόμαυρο φίλμ -μέχρι το 1974. Πολλοί από τους επαγγελματίες της εποχής κατάφεραν να απαθανατίσουν σημαντικά ιστορικά γεγονότα του Ηρακλείου την περίοδο της τουρκοκρατίας αλλά και της γερμανικής κατοχής. Μερικά ονόματα φωτογραφείων που έχουν διασωθεί είναι τα εξής: ο Τούρκος Μπεχά στην Δαιδάλου, ο Μαραγιάννης, ο Καογερίδης στην Ταξιάρχου Μαρκοπούλου -εκεί όπου σήμερα υπάρχει η εφημερίδα Πατρίς, ο Τσελεπίδης στην οδό Κατεχάκη, οι Αφοι Αγγελόπουλοι, ο Στεφανάκης στην οδό Σμύρνης, ο Μαρκοδημήτρης με το Foto Studio στην 1821, ο Δελληγιαννάκης στο Εργατικό Κέντρο, του Σωπασή στην Μάχης Κρήτης, ο Χουστουλάκης στην Έβανς -που υπάρχει ακόμη-, ο Κουλάτσογλου στο σημερινό Ιατρικό Κρήτης, ο Καρούζος στην Αβέρωφ, ο Φωτόπουλος στην Πλατεία Κορνάρου, ο Χριστοδουλάκης εκεί που είναι σήμερα το Savodor, του Φραγκιαδάκη στην Αβέρωφ που υπάρχει ακόμη, ο Μάρκογλου που υπάρχει ακόμη στην οδό

Παπαναστασίου, ο Τρικουράκης που έχει ακόμη το κατάστημά του στο Μασταμπά όπως και το Δρόσος στην οδό Θερίσσου (<http://www.patris.gr/articles/128069>).

Ο κατάλογος των φωτογράφων του Ηρακλείου περιλαμβάνει ακόμη αρκετά ονόματα. Οι περισσότεροι από αυτούς τους καλλιτέχνες ήταν εξειδικευμένοι σε κάποιο συγκεκριμένο τομέα: ρετούς, οικογενειακές φωτογραφίες, μεγεθύνσεις, οχταήμερη φωτογραφία και άλλα.

Δ) Τα "χειροτεχνικά" επαγγέλματα

Τα χειροτεχνικά επαγγέλματα είναι αυτά τα οποία γίνονται με τα χέρια αλλά και το μυαλό, καθώς και με την βοήθεια κάποιων εργαλίων. Μερικά από τα χειροτεχνικά επαγγέλματα είναι:

Ο σκετζής ήταν αυτός που επιδιώρθωνε τα υποδήματα και ιδιαίτερα τα κρητικά στιβάνια. Αυτό που κυρίως χρειαζόταν να κάνει ήταν να προσθέσει μπαλώματα δέρματος στα φθαρμένα παπούτσια. Είναι ένα από τα επαγγέλματα που ακόμη υπάρχουν και ενώ κινδύνευσαν με εξαφάνιση, η παρούσα οικονομική κατάσταση έχει κάνει απαγορευτική σε αρκετούς ανθρώπους την αντικάσταση των χαλασμένων παπουτσιών. Έτσι, τους επισκέπτονται αρκετά συχνά προκειμένου να επιδιωρθώσουν ή να μεταποιήσουν όσα ήδη διαθέτουν. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούν είναι πολλά. Ανάμεσα σε αυτά θα συναντήσουμε τα εξής: το σουβλί, την οργιά, τις ξυλόπροκες, τα καλαπόδια, το μασάτι, τον κατσαμπρόκο, τις ράσπες, τις σφήνες και διάφορα δέρματα ζώων που τα έβαφε ανάλογα με την παραγγελία του πελάτη. Στο βιβλίο του Γερωνυμάκη (2008), ο συγγραφέας αναφέρει μια προσωπική του μαρτυρία για τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζονταν τα στιβάνια και οι παντόφλες:

<< Επρόλαβα στιβάνια, αλλά και παντόφλες, που ήτανε χωρίς τακούνια μα και ραμμένα στο ίδιο καλαπόδι και τα δύο. Δεν διακρινότανε σε δεξιό και αριστερό. Όποιο έπιανες σε όποιο πόδι έκανε. Ήτανς λίγο μυτερά και λίγο σηκωτά από τη μυτή. Από κάτω γεμάτα τσαρουχόμπροκες "βιδόμπροκες".>> (σελ.123)

Η κατασκευή των στιβανιών γινόταν από **το στιβανά**. Τα στιβάνια θεωρούνται ιδιαιτέρως υγιεινά υποδήματα καθώς είναι φτιαγμένα από αληθινό δέρμα και διατηρούν το πέλμα σε μια ιδανική κατάσταση. Παλαιότερα στο κέντρο του Ηρακλείου στην οδό Γραμβούσης, στην Καλοκαιρινού υπήρχαν τα στιβανάδικα. Σήμερα στο κέντρο της πόλης και συγκεκριμένα στην οδό Καρτερού, υπάρχει ακόμα το τζαγκαράδικο – στιβανάδικο του Παντελή Ρασούλη, το οποίο παρά τις δυσκολίες της εποχής μας αναβιώνει ακόμα.

(<http://www.neakriti.gr/?page=newsdetail&DocID=1306906>)

Πέρα από τα στιβάνια, απαραίτητο στον Κρητικό του 20ου αιώνα ήταν να διαθέτει μια παραδοσιακή κρητική φορεσιά. Αυτήν αναλάμβανε να ολοκληρώσει ο **τερζής**. Τα υφάσματα ήταν εγχώρια: η ρασά, η τσόχα, το μετάξι, το ύφασμα από τον αργαλειό. Στα κρητικά ο ράφτης ονομαζόταν *τερζής*. Δίπλα τους είχαν αρκετούς υπαλλήλους αλλά και μαθητευόμενους. Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν ήταν η ρασά, η τσόχα, οι μεταξοκλωστές, το αργαστηρόπανο και με αυτά κατασκεύαζαν ρούχα αλλά και την παραδοσιακή στολή των βρακοφόρων: τη βράκα, το ρασίδι, την κουκούλα (Μανδαλάκης, 2008 σελ.131).

Στη βράκα, απαραίτητο αξεσουάρ ήταν το μαχαίρι. Τα κρητικά πλουμιστά παραδοσιακά μαχαίρια, κατασκευαζόταν από ατσάλι και οι χειρολαβές αποτελούντο είτε από ξύλο είτε από κόκαλο. Τα εργαλεία του **μαχαιρά** ήταν ο τροχός, η λίμα, το ακόνι και τα καρφιά. Στο κέντρο του Ηρακλείου, συγκεκριμένα στην οδό 1821 υπήρχαν τα Μπιτσαξίδικα που προερχόταν από την Τούρκικη λέξη μπιτσάκ δηλαδή μαχαίρι (<http://www.madeincretea.gr/el/article/ένας-μπιτσάκ-στο-κέντρο-του-ηρακλείου>). Σήμερα στο κέντρο της πόλης ακόμα μπορεί κάποιος να συναντήσει δύο από τα παραδοσιακά αυτά μαχαιράδικα, το ένα είναι αυτό της οικογένειας Ασσαριωτάκη στην οδό 1821 και το άλλο του Βασίλη Βασιλάκη στην οδό καρτερού (<http://www.neakriti.gr/?page=newsdetail&DocID=1306906>).

Ο μπαρμπέρης είναι μια ονομασία και ένα επάγγελμα που έχει διατηρηθεί μέχρι τις μέρες μας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες ενδιαφέρονται σε όλες τις ιστορικές περιόδους για την φροντίδα της εμφάνισής τους και τον καλλωπισμό της κεφαλής τους. Η λέξη *μπαρμπέρης* προέρχεται από την ιταλική λέξη *barbiere* και μπορούμε να συναντήσουμε παράγωγα

όπως barbetta -που δηλώνει το μικρό γένι, αλλά και η λέξη barbieria η οποία δηλώνει το κουρείο (Μανδαλάκης,2008 σελ.144). Πέρα από τον καλλωπισμό, η φροντίδα του τριχωτού της κεφαλής είναι ζήτημα υγιεινής αλλά και αυταρέσκειας. Τις περισσότερες φορές το είδος του κουρέματος ακολουθεί και αυτό τους ρυθμούς και τις επιταγές της μόδας. Τα πρώτα κουρέια άνοιξαν κατά τη δεκαετία του 1950 και άνησαν κατά τις δεκαετίες 60 και 70. Μάλιστα, τη δεκαετία του 60 στο Ηράκλειο υπήρχαν 184 κουρέια, μόνο στην περιοχή Μειντάνι υπήρχαν 30 (www.madeincreteta.gr/el/article/το-σεβντά-σου-...-στον-κουρέα). Σήμερα στην πόλη υπάρχουν μόνο δυο: του κ. Δημήτρη Βιδάκη στην οδό Κοζύρη και ακόμα ένα στην περιοχή Καμαράκι.

Για να ανοίξει ένα κουρείο δεν απαιτούνταν πολλά πράγματα. Ο παλιός κουρέας χρειαζόταν μόνο τα βασικά εργαλεία της δουλειάς: μια καρέκλα, ένα καθρέφτη, μια κουρευτική μηχανή και το ταλέντο του. Σήμερα, το να επισκευτεί κάποιος ένα κωμωτήριο απαιτεί χρόνο καθώς οι υπηρεσίες είναι διαφορετικού επιπέδου και ποιότητας.

Ωστόσο, το κούρεμα των μαλλιών είναι μια δραστηριότητα που δεν περιορίζεται στο ανθρώπινο γένος. Μπορούμε να κουρέψουμε τα κατοικίδια ζώα αλλά και τα αιγοπρόβατα.

Πριν από την εξάπλωση της χρήσης του ηλεκτρικού ρεύματος και την οικιακή χρήση του οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν τα φανάρια για να κινηθούν στους δρόμους ή οι αγρότες στις αποθήκες και τους στάβλους. Συνεπώς θα έπρεπε να υπάρχει και κάποιος να τα παρασκευάζει και να τα επιδιορθώνει. Την πρώτη εργασία την αναλάμβανε ο **ντενεκετζής** και τη δεύτερη ο **φενερτζής**.

Ένα αγαπημένο χόμπι μεγάλων και μικρών είναι το ποδήλατο. Σήμερα θεωρείται ένας ευχάριστος τρόπος για να γυμνάσουμε το σώμα μας αλλά ταυτόχρονα και ένα φιλικό προς το περιβάλλον μέσο μετακίνησης. Μερικές δεκαετίες παλαιότερα, ήταν ένα "όχημα" που άνηκε στα παιδιά των ανώτερων κοινωνικών τάξεων -όταν αναφερόμαστε στα παιδιά, αλλά όταν μιλάμε για τους ενήλικες, τότε ήταν ένα πολύτιμο εργαλείο δουλειάς όπως στην περίπτωση του εφημεριδοπώλη.

Αυτός, λοιπόν, που επιδιόρθωνε τα ποδήλατα ονομαζόταν **ποδηλατάς**. Σήμερα στην πόλη του Ηρακλείου υπάρχουν αρκετά καταστήματα που ασχολούνται με την πώληση και την επισκευή τους. Γίνονται, μάλιστα, προσπάθειες από τους

φορείς ώστε να ενισχυθεί η χρήση τους στο αστικό κέντρο γιατί με αυτόν τον τρόπο θα μειωθεί τόσο το κυκλοφορικό πρόβλημα όσο και το περιβαλλοντικό (μόλυνση της ατμόσφαιρας και ηχορύπανση).

Ο λουστραδόρος, ο στιλβωτής των παπουτσιών, είναι μια ειδικότητα με την οποία οι νεότεροι έχουμε έρθει σε επαφή μόνο μέσα από τις παλιές ελληνικές ταινίες της δεκαετίας του 1960 και 1970. Ήταν ένα ταπεινό επάγγελμα κατά το οποίο αυτός που το ασκούσε πρόσφερε μια -μάλλον περιττή- πολυτέλεια στον άνθρωπο της αστικής κοινωνίας: γυάλιζε και καθάριζε τα παπούτσια των πολυάσχολων κυρίων που ήθελαν να έχουν μια πολυτελή εμφάνιση. Τα υποδήματα της εποχής ήταν κατά κύριο λόγο δερμάτινα και το οδικό δίκτυο των πόλεων δεν ήταν όπως και σήμερα, ασφαλτοστρωμένο. Πρόκειται για μια κατεξοχήν πρακτική που εξασκούσαν είτε σε ένα στιλβωτήριο είτε στο δρόμο από έναν περιπλανώμενο λούστρο. Χρησιμοποιούσε μη αναπνευστική καρέκλα, βερνίκι, βούρτσα, αλοιφή γυαλάδας και πανί από βελούδο (Μανδαλάκης, 2008 σελ.149). Τον περιπλανώμενο λουστραδόρο μπορούσε κάποιος να τον συναντήσει έξω από υπηρεσίες, τράπεζες και πανεπιστήμια.

Εικόνα 9: Ο λουστραδόρος. Πηγή: http://www.kritipoliskaihorio.gr/2016/02/blog-post_671.html

Χειρονακτική εργασία πραγματοποιούσε και ο **βιβλιοδέτης**. Δουλειά του ήταν να ράβει με μια ιδιαίτερη τεχνική τις σελίδες ώστε να σχηματίσουν ένα βιβλίο. Η εμφάνιση της ειδικότητάς του συμπίπτει με την εφεύρεση της τυπογραφίας από το Γερμανό Ιωάννη Γουτεβέργιο. Ο βιβλιοδέτης έπρεπε να πάρει από το τυπογραφείο τις τυπωμένες σελίδες και σε δεκαεξασέλιδα τις έραβε πρώτα μόνες κι έπειτα όλες μαζί. Στη συνέχεια με κόλλα πρόσθετε το σκληρό εξώφυλλο. Ο Μανόλης Μουδατσάκης ήταν ο βιβλιοδέτης του Ηρακλείου. Σήμερα είναι ένα από τα επαγγέλματα που έχει αντικατασταθεί με μηχανές. Ωστόσο, σε ορισμένα σύγχρονα βιβλιοπωλεία μπορούμε να συναντήσουμε άτομα που μπορούν να επιδιορθώσουν τα παλιά μας ραμμένα βιβλία.

Στο Ηράκλειο υπάρχουν ακόμη δυο από τα παλαιότερα βιβλιοπωλεία: το βιβλιοπωλείο "Γεωργαντωνάκης" το οποίο άνοιξε για πρώτη φορά τις πόρτες του το 1952 και το βιβλιοπωλείο "Φως" το οποίο λειτουργεί σχεδόν 50 χρόνια. (<http://www.patris.gr/articles/65542/25868> - <http://www.patris.gr/articles/65542/25905>)

Ο μαραγκός δεν είχε πολλά μηχανήματα στη διάθεσή του. Έβαζε όλα του τα εργαλεία σε μια εργαλειοθήκη και μπορούσε να τα μεταφέρει παντού μαζί του. Αυτά που θα βλέπαμε στο βαλιτσάκι του θα ήταν -στην κρητική πάντα διάλεκτο- ένα τρυπάνι, ένα σφυρί, σκεπάρνι, ντρετούρα, πατούρα, ξεγυριστήρι, πριόνι, σμίλα (Γερωνυμάκης,2008 σελ.129). Στο κέντρο του Ηρακλείου υπήρχαν τα ακόλουθα μαγαζάκια: στην οδό Βύρωνος, στην οδό Αλμυρού, στην Χάνδακος, στην Ψαρομηλίγκων, τρία επιπλαποιεία στην Καλοκαιρινού, στην Αγίου Μηνά, στην Αγία Αικατερίνη και εννιά καταστήματα στην οδό 1821. Ακόμη, υπήρχαν δύο εργαστήρια στην οδό Αμαλθείας, τρία στην πλατεία Αρκαδίου, στην Ταξιάρχου Μαρκοπούλου, στα Δερμετζίδικα, στην οδό Αγίου Τίτου, ένα από τα παλαιότερα της πόλης -αυτό των αδελφών Δροσίτη όπου τα παιδιά έφτιαχναν τα πατίνια τους. Όλοι αυτοί οι επαγγελματίες ήταν οργανωμένοι σε συντεχνίες οι οποίες με θέρμη επιζητούσαν τα δικαιώματά τους (<http://www.patris.gr/articles/158114>).

Στο τέρμα της οδού Καλοκαιρινού, υπήρχαν 5 περίπτερα, 3 κουρεία, 2 στιλβωτήρια παπουτσιών, 5 καφενεία, 3 ποδηλατάδικα, 2 παγοπωλεία, 3 μπακάλικα, περίπου 7 μαγειρεία και καπηλειά (<http://www.patris.gr/articles/141230>).

Στην Αρχιεπισκόπου Μακαρίου υπήρχαν σχεδόν όλα τα εργοστάσια της πόλης, για τη βιομηχανία της πόλης του Ηρακλείου αναφερόμαστε στο επόμενο κεφάλαιο.

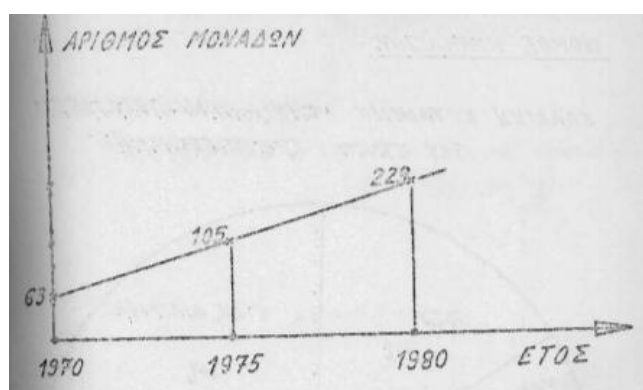
Κεφάλαιο 2.2: Η μεταποίηση και η βιομηχανία

Οι επίσημες καταγραφές που σχετίζονται με τις πρώτες βιοτεχνικές επιχειρήσεις στην περιοχή του Ηρακλείου μας πηγαίνει πολύ πίσω. Σύμφωνα με την ομάδα εργασίας που συνάχθηκε το 1988 για τη μελέτη των αδυναμιών της βιομηχανίας στην Ελλάδα και την Κρήτη, η Αιγύπτια καθηγήτρια Ζενάπ Ισματ Ρασέντ καταγράφει την ύπαρξη ελαιουργείων, σαπωνοποιείων, οινοποιείων, βυρσοδεψείων, υφαντουργείων και βαφείων ήδη από την περίοδο της Αιγυπτιακής κατοχής, 1830- 1840 (Το πόρισμα της εργασίας παρατίθεται αυτοτελές μετά το πέρας της εργασίας). Η αμέσως επόμενη αναφορά προέρχεται από τον Bowring, ο οποίος αναφέρει ότι κατά το 1838 υπήρχαν 9 εργοστάσια σαπωνοποιίας στο Ηράκλειο και

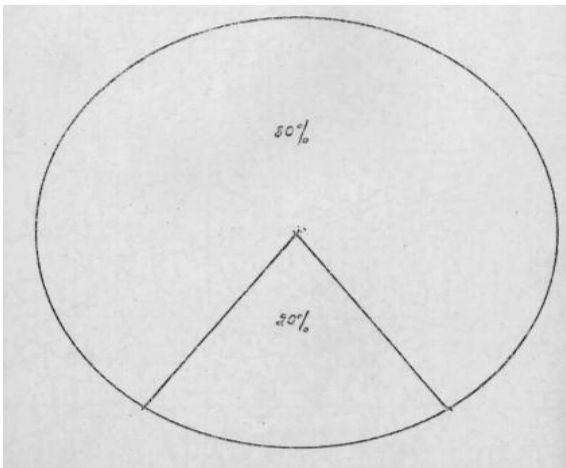
πως το 1928 η βιομηχανική παραγωγή της Κρήτης γενικότερα αποτελούσε το 2% της ελληνικής παραγωγής.

Το 1988, οπότε και έλαβε χώρα η καταγραφή της ομάδας εργασίας του 1988 στην Ανατολική Κρήτη, στο νομό Ηρακλείου είχαν δημιουργηθεί 50 μονάδες της βιομηχανίας διατροφής (ζωοτροφών, σταφίδας, πυρηνελαιουργεία και σαπυνοποιεία) το 90% των οποίων βρίσκεται στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου. Παρατηρείται μάλιστα ότι την πενταετία 1975- 1980 ο κλάδος αυτός αυξήθηκε κατά 70% (Βασιλάκη Α., Καραντινού- Φορτσάκη Μ., Λουλάκης Μ.,(ομάδα εργασίας).

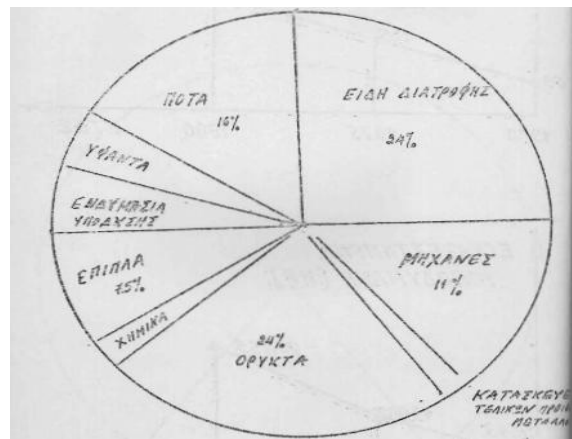
Η Βιομηχανία στην Κρήτη. ΤΕΕ/ΤΑΚ 1988 σελ.21). Δεκαοχτώ βιομηχανίες ποτών ήταν εγκατεστημένες στο κέντρο. Πάντως, αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι ήδη από αυτήν την περίοδο η βιομηχανική- βιοτεχνική δραστηριότητα ήταν συγκεντρωμένη στο κέντρο του Ηρακλείου καθώς οι περισσότερες επιχειρήσεις ταυτίζονταν με τον χώρο πώλησης των προϊόντων τους. Τη δεκαετία που πραγματοποιήθηκε η καταγραφή αυτών των στατιστικών υπήρχαν αρκετές υπό εγκατάσταση μονάδες: ένδυσης, υπόδησης, εκτύπωσης, έκδοσης, δέρματος, πλαστικού, χημικών και παραγώγων πετρελαίου και άνθρακος, προϊόντων μετάλλων, ενώ το 70% των βιομηχανιών των ειδών διατροφής, υφαντών, χαρτιού, επίπλων, κατασκευής μηχανών, είχαν δηλωθεί ως μετεγκατασταθείσες στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου.

Γράφημα 6: Αριθμός Βιομηχανικών Μονάδων Νομού Ηρακλείου. Πηγή: Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ/ΤΑΚ (1988, σελ.27).

Γράφημα 7: Κατανομή Ιπποδύναμης βιομηχανίας-βιοτεχνίας εντός και εκτός της πόλης του Ηρακλείου. Πηγή: Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ/TAK (1988).

Γράφημα 8: Κλαδική κατανομή βιομηχανιών-βιοτεχνιών του συνόλου της ιπποδύναμης για το Νομό Ηρακλείου. Πηγή: Ομάδα Εργασίας ΤΕΕ/TAK (1988).

Κεφάλαιο 2.3: Οι Μικρασιάτες και η ανάπτυξη της βιομηχανίας

Εικόνα 10: Οι πρόσφυγες της Αλικαρνασσού το 1930.

Πηγή: <https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.383425075091783.1073741826.290994121001546/437999792967644/?type=3&theater>

Αυτό που αξίζει να σημειώσουμε εφόσον στρέφουμε την προσοχή μας στον τομέα της βιομηχανίας είναι η συμβολή των Μικρασιατών. Στις 3/8/1922 η εφημερίδα *Νέα Εφημερίς* ανακοίνωνε την άφιξη των πρώτων προσφύγων στο Ηράκλειο:

"Δια του ατμοπλοίου "Σμόρνη" αφίκοντο χθες εις την πόλιν μας περί τους 300 πρόσφυγας εκ Πόντου, οίτινες εγκαταστάθηκαν εις επί του τείχους παραπήγματα. Η κατάσταση αυτών από απόψεως ιδία ενδυμάτων είναι αθλιεστάτη. Πληροφορούμεθα ότι θα συσταθούν επιτροπαί εράνων προς περίθαλψιν αυτών"

(Λαγουδάκη,2009 σελ.17).

Θα μπορούσαμε λοιπόν να χωρίσουμε την βιομηχανική ιστορία του Ηρακλείου σε αυτήν πριν το 1922 και σε αυτή μετά. Στα αρχεία του Επιμελητηρίου Ηρακλείου είναι καταγεγραμμένες 1302 επιχειρήσεις από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι το 1939. Από αυτές οι 1160 βρίσκονταν στο Ηράκλειο, οι 358 δραστηριοποιούνταν πριν το 1922 και οι 802 (το 69,14%) στο διάστημα 1922-1939 (Λαγουδάκη,2009 σελ.227). Πριν το 1922 το είδος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου παρουσιάζονται συγκριτικά με τις επιχειρήσεις μετά το 1922 στον ακόλουθο πίνακα:

	Πριν το 1922	Μετά το 1922
Είδος επιχείρησης	Όνομα επιχείρησης-έτος ίδρυσης	Όνομα επιχείρησης-έτος ίδρυσης
Ποτοποιία-Οινοπνευματοποιία	Αριστείδης Πιερίδης (1890, Άγιος Πέτρος), Εμμανουήλ Νικολουδάκης("Γιούχτας", 1893), Χαράλαμπος Νικολακάκης (1895) Ξενάκη- Λιανά και Σία ("Φαιστός", 1904)	Αθανάσιος Αργυρός- Παναγιώτης Παναγιωτίδης (1934) Μηνά Μηλιαράκη (1932) Ιωσήφ Μηλιαράκη (1938)
Σαπωνοποιία	Παναγιώτη Ταλιάνη (1888) Στυλιανός Στεφανίδης (1905) Αφοί Στεφανίδη (1920) Ανδρέας Καλοκαιρινός (Άγιος Ανδρέας) Αντώνης Ανεμογιάννης (1904)	Γεώργιος και Σπυρίδωνας Κατεχάκης (1925) Γεώργιος Διαλυνάς "Αφρό" (1923) Εμμανουήλ Καστρινάκη και Γεώργιος Θαλασσινός (1925) Νικόλαος Κεχαγιαδάκης (1926) Δημήτριος Ταλιάνης (1927) Πρεβέξ- Ιωαννίδης (1938)
Αλευροποιία	Νικόλαος Καστρινάκης (1906)	Στυλιανός Τζωρτζάκης (1922) Αντώνιος και Γεώργιος Καστρινάκης (1923)

Μακαρονοποιία	Ιωάννης Καρούζος (1920)	Ιωάννης Καρούζος- Αντώνης Ανεμογιάννης "Η Κρήτη" (1922) Ανωγιανάκη- Γεωργιάδη- Γρυλλωνάκης- Καπνιστού "ΕΖΗΚ" Ιωάννης Καρούζος- Ανδρέας και Μιχαήλ Καστελλάκης (1925)
Πυρηνελαιουργείο	"Αθηνά" (1911) Παναγιώτης Αλεπουδέλης, Εμμανουήλ Βασιλάκης, Παναγιώτης Ταλιάνης, Γιώργος Λιαπάκης	Ανώνυμη Βιομηχανική Εταιρεία "Μίνως" (Λιοπυράκης-Τζουλάκης- Καπνιστός, 1928)
Καπνοβιομηχανίες	"Κνωσός" (1920) "Κόσμος" (1921)	"Κρίνος" (1922) "Κνωσός Α.Ε" (1925) "Φαιστός" (1929)
Ελαιουργεία	Γεώργιος Μητσοτάκης (1911, Άγιος Πέτρος) Σπύρος Τουπογιάννης	_____
Ζαχαροπλαστική	Εμμανουήλ Ρεγκιανάκης (1910)	_____
Χαλβαδοποιία- Ταχινοποιία	_____	Γεώργιος Μυστίκογλου (1923)
Αεριούχα ποτά	_____	"Νέκταρ" (1924) "Λέων"
Επεξεργασία Σταφίδας	_____	Αδελφοί Κωνσταντινίδη, Υιοί Κωνσταντινίδη, Ακράτου-Βασιλάκη (1942), Ιωάννης Νικηφόρος (1928) Γεώργιος Διαλυνάς Κων/νος Χριστοφίδης Εμμανουήλ και Ανδρέας Μαγγανάς (1935)
Κιβωτοποιία	_____	Ιωσήφ Δαρμανίν (1925)
Εργοστάσιο Βιομηχανίας Λαδιού	_____	"Τάλως" (1937)
Επεξεργασία Ξύλου	_____	Γεώργιος Κοζυράκης και υιός και Συντροφιά
Τσιμεντοβιομηχανία	_____	Γενική Εταιρεία Μπετόν Αρμέ Διαμαντόπουλος και Σία (1925 με έδρα την Αθήνα)

Πίνακας 16 Πηγή: Λαγουδάκη (2009)

Κεφάλαιο 3: Οι σημαντικότερες βιομηχανικές μονάδες του Ηρακλείου

Κεφάλαιο 3.1: Τα Ταμπακαριά

Η λέξη "ταμπακαριά" είναι τούρκικης προέλευσης. Η βυρσοδεψία ήταν μια επίπονη και σκληρή απασχόληση. Στο Ηράκλειο υπήρχε συγκεκριμένη περιοχή στην οποία συγκεντρώνονταν τα βυρσοδεψεία: στη συμβολή Μάχης Κρήτης με την οδό Κυβέλης και Πατρόκλου. Αρχικά βρίσκονταν στη Χανιόπορτα αλλά η αύξηση του πληθυσμού απαιτούσε καλύτερες συνθήκες υγιεινής.

(<http://www.patris.gr/articles/142640>)

Σήμερα μπορούμε να βρούμε απομεινάρια τους στη δυτική παραλιακή, στο Γιόφυρο. Ο τόπος εγκατάστασής τους απασχολούσε κάθε δημοτική αρχή. Για παράδειγμα υπάρχουν πρακτικά συμβουλίων των ετών 1913-1916 και 1924. Σημαντικό για την εξέλιξη του επαγγέλματος ήταν το τελευταίο συμβούλιο κατά το οποίο αποφασίστηκε η μεταφορά τους εκτός πόλης, δίπλα στο παλιό δημοτικό σφαγείο.

Η ενασχόληση με το συγκεκριμένο επάγγελμα ήταν μια λύση που είχαν οι νέοι όταν ερχόμενοι από την επαρχία αναζητούσαν ένα εισόδημα. Ήταν μια ιδιαίτερα ανθυγιεινή απασχόληση αλλά και ιδιαίτερος δύσοσμη. Μέσα σε γούρνες με νερό και ποτάσα έριχναν τα δέρματα των ζώων. Στη συνέχεια τα έβαζαν σε διάλυμα ασβέστη για να καθαρίσουν και να ανοίξουν οι πόροι ώστε να απομακρυνθούν οι τρίχες ευκολότερα. Για τις επόμενες 2-3 ημέρες τα έβαζαν σε σκάφες με χλιαρό νερό και διαλυμένα περιττώματα σκύλων τα οποία με το πέρασμα του χρόνου αντικαταστάθηκαν από την θειική αμμωνία. Η δέψη ήταν διαφορετικής διάρκειας για κάθε είδος ζωικού δέρματος και μπορούσε να κυμανθεί από μερικές ημέρες μέχρι αρκετούς μήνες. Μετά από το σχολαστικό καθαρισμό τους τα άλειφαν με έλαια ψαριού ή χοιρινού. Τα κρεμούσαν για να στεγνώσουν και τα έβαφαν.

Ο πρώτος Έλληνας βυρσοδέψης στο Ηράκλειο ήταν ο Βρασίδης Σαντελής (<http://www.patris.gr/articles/142640>). Μέχρι να έρθει εκείνος από την Αθήνα και να συνεργαστεί με τον Μικρασιάτη Παναγιώτη Καραβιώτη -το 1902- όλα τα βυρσοδεψεία άνηκαν σε Τούρκους. Περί το 1914 καταγράφονται 40 ταμπάκια με περίπου 200 εργαζομένους. Το 1936 μεταφέρθηκαν στο Στόμιο όπου τη δεκαετία του

1970 απαριθμούσαμε μόνο 13 επιχειρήσεις. Ένα από τα μεγαλύτερα και από τα πιο πρόσφατα σε λειτουργία, βυρσοδεψεία, ήταν αυτό του Κωνσταντίνου Τσίχλα.

Σήμερα τα μισογκρεμισμένα κτίσματα αποτελούν πηγή αγωνίας για τους κατοίκους της περιοχής καθώς αποτελούν πηγή μόλυνσης. Παρόλο που το σχέδιο ανάπλασης της περιοχής τα είχε εντάξει στα διατηρητέα κτήρια, καμία αλλαγή δεν έχει παρατηρηθεί και τα κτίσματα έχουν αφεθεί στο έλεος του χρόνου και της φθοράς.

Κεφάλαιο 3.2: Τα σαπωνοποιεία

Αποτελούσε σημαντικό έσοδο για τους Κρητικούς ήδη από τη εποχή της Τουρκοκρατίας. Ένα συνηθισμένο σαπωνοποιείο είχε το μέγεθος διώροφου σπιτιού με αρκετούς αποθηκευτικούς χώρους. Στο ισόγειο έψηναν το σαπούνι και στον όροφο το άπλωναν για να ολοκληρώσουν την επεξεργασία του. Στην Κρήτη, σύμφωνα με τον 14ο τόμο των Κρητικών χρονικών του Στέργιου Σπανάκη, ο Ανδρέας Καλοκαιρινός ήταν ο πρώτος που εισήγαγε τον τύπο των γαλλικών ελαιοτριβείων για την παραγωγή των σαπουνιών (<http://cretablog.gr/politismos/item/82185-i-saponoportia-sta-xronia-tis-kritikis-politeias>). Τον 19ο αιώνα έκαναν εξαγωγές ακόμη και στη Μασσαλία. Γενικά, η μεγάλη παραγωγή διήρκησε μέχρι και τα μέσα του προηγούμενου αιώνα αλλά σήμερα έχει περιοριστεί. Λίγους μήνες πριν κατεδάφισαν το ένα από τα δυο εργοστάσια παραγωγής σαπουνιού και το οικοπέδο δόθηκε για αντιπαροχή.

Κεφάλαιο 3.3: Τα παγοποιεία

Σαν Παγοποιεία στο Ηράκλειο λειτουργούσαν η βιοτεχνία του Λιανά, του Μυστίκογλου αλλά και το ψυγείο που κατασκευάστηκε στο λιμάνι το 1950 (http://mydaimoncom.blogspot.gr/2016/03/blog-post_0.html). Το παγοποιείο του Μυστίκογλου ήταν το πιο διάσημο. Σήμερα στον ίδιο χώρο, στην περιοχή του Αγίου Τίτου, στεγάζεται ένα εστιατόριο. Ο πρώτος ιδιοκτήτης του παγοπωλείου ήρθε από την Κωνσταντινούπολη με τα εννέα παιδιά του και φέρνει μαζί του τον μικρασιάτικο

αέρα και όνειρα. Ήταν αυτός που έφτιαξε το πρώτο χαλβαδοπωλείο του Ηρακλείου. Ήταν τόση η ανάγκη της πόλης και των επιχειρήσεων για πάγο, που η επιχείρηση άκμαζε ακόμη και την περίοδο της Κατοχής. Η καθοδική πορεία αρχίζει με την εξάπλωση της χρήσης του ψυγείου. Η κατάσταση χειροτερεύει, ακόμη και η ενοικίασή του δεν λύνει το πρόβλημα. Ένα τραγικό περιστατικό κλείνει την επιχείρηση: ο ενοικιαστής, απογοητευμένος καταστρέφει τους παρόχους αμμωνίας με κίνδυνο να δηλητηριαστούν οι περαστικοί ή να γίνει κάποια έκρηξη και ο ίδιος διαφεύγει στην Αθήνα και έπειτα στο εξωτερικό (<http://www.patris.gr/articles/154606>). Στο υπόγειο του συγκεκριμένου κτιρίου που ακόμη διατηρείται, υπάρχουν τοξωτές δεξαμενές, συνεχόμενες, έκτασης ανάλογης με αυτήν που καταλαμβάνει το παγοποιείο οι οποίες έχουν κηρυχτεί διατηρητέες. Οι δεξαμενές αυτές γέμιζαν με νερό από την κρήνη Μοροζίνι και χυνόταν στη θάλασσα.

Το παγοποιείο Λιανά βρισκόταν εκεί που υπάρχει σήμερα η στάση του Αστικού Λεωφορείου, στη συμβολή της λεωφόρου Ικάρου και Εθνικής Αντιστάσεως. Απέναντι από αυτόν λειτουργούσε ένας χαρουπόμυλος. Με τον πάγο που παρήγαγε κάλυπτε τις ανάγκες της κοντινής περιοχής του αλλά και των χωριών που βρίσκονται προς την πλευρά αυτή (http://mydaimoncom.blogspot.gr/2016/03/blog-post_0.html).

Το ψυγείο που χτίστηκε στο λιμάνι κατασκευάστηκε με χρήματα από το σχέδιο Μάρσαλ. Μέσα σε αυτό συγκέντρωναν τα τρόφιμα και τα αγροτικά προϊόντα τα οποία ήταν άφθονα εκείνη την εποχή.

Κεφάλαιο 3.4: Η καπνοβιομηχανία

Σύμφωνα με την εφημερίδα "Ελεύθερα Σκέψεις", στο φύλλο της 24^{ης} Ιανουαρίου του 1932 στο Ηράκλειο λειτουργούσαν δυο καπνοβιομηχανίες: η "Κνωσσός" και η "Φαιστός". Συνήθιζαν μάλιστα να προωθούν τα προϊόντα τους συνδυάζοντάς τα με δελτία, η συλλογή των οποίων τους εξασφάλιζε ένα ρολόι ακόμη κι ένα καρβέλι ψωμί (!) Ανάφεραν στον πάτο του κουτιού τα πρατήρια στα οποία μπορούσαν να εξαργυρώσουν τους "πόντους" τους. Και οι δυο καπνοβιομηχανίες δεν κατάφεραν να επιβιώσουν κατά την περίοδο της Κατοχής. Ωστόσο ξεχωριστή ιστορία έχει το καπνοκοπτήριο, το οποίο στεγάστηκε κατά τη διάρκεια του περασμένου αιώνα

στο παλιό μοναστήρι της Παναγίας της Ακροτηριανής. Το συγκεκριμένο μοναστήρι κατεδαφίστηκε από τους Τούρκους οι οποίοι δημιούργησαν το παρόν κτίσμα. Σήμερα σε αυτό στεγάζεται η 13^η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (<http://www.patris.gr/articles/154184>).

Κεφάλαιο 3.5: Τα σταφιδεργοστάσια

Εκατοντάδες ήταν οι άνθρωποι που απασχολούνταν στα εργοστάσια επεξεργασίας της σταφίδας. Ήταν το προϊόν στο οποίο βασίστηκε η οικονομία της πόλης και στήριζε πολλά διαφορετικά επαγγέλματα. Δεν ήταν μόνο οι σταφιδαποθήκες, οι σταφιδέμποροι, οι μεταπράτες και οι μεσίτες αυτοί που κέρδιζαν αλλά και όσοι τους υποστήριζαν: οι "αραμπατζήδες", οι περιπτεράδες, οι σταφιδεργάτες, οι ταβερνιάρηδες, οι καρφοκιβωτοποιοί, οι μηχανουργοί, οι πλανώδιοι μικροπωλητές, αλλά και οι καρποποιοί, οι σαμαρτζήδες και οι πεταλωτές.

Όπως φαίνεται και από τον ανωτέρω πίνακα τα πρώτα εργοστάσια επεξεργασίας της σταφίδας άρχισαν να λειτουργούν μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και να απασχολούν πολλούς πρόσφυγες. Μεγάλο μέρος της κρητικής οικονομίας βασιζόταν σε αυτό το προϊόν. Όλα τα εργοστάσια και οι αποθήκες, βρίσκονταν στην περιοχή της οδού Αρχιεπισκόπου Μακαρίου: των αδελφών Κωνσταντινίδη που αργότερα αγόρασε ο Φωστηρόπουλος, του Διακάκη, Γκριδάκη, Μαγγανά, Παπαδάκη, Περδικογιάννης, η Σταφιδική που σήμερα στεγάζει το Μηχανολογικό, Τσίκολη, Αγγουράκη, Γιαμαλάκη και δεκάδων άλλων. Μερικά ακόμη βρίσκονταν στην λεωφόρο Πλαστήρα, όπως το εργοστάσιο του Φλώρου, Παπαδογιωργάκη και Μελισσίδα. Στην 62 Μαρτύρων του Καπετανάκη, στα Καμίνια του Καπελάκη, η Ένωση σουλτανοπαραγωγών εκεί όπου βρίσκεται η κλινική "Μητέρα". Γύρω από την πόλη του Ηρακλείου, στα περίχωρα, άρχισαν να φυτεύονται αμπελώνες: στο Γάζι, τις Μαλάδες, το Γιόφυρο, το Σκαφοδαρά (<http://www.patris.gr/articles/141230>). Τη δεκαετία του 1950-1960 το Σωματείο τους απариθμούσε 2000 σταφιδεργάτες. Είχαν μάλιστα και προστάτιδα αγία- την Αγία Βαρβάρα.

Κεφάλαιο 4: Η Κατάσταση των παραδοσιακών Επαγγελμάτων Σήμερα

Κεφάλαιο 4.1: Η κατάσταση των βιομηχανικών κτιρίων σήμερα

Την περίοδο του 19ου αιώνα τα περισσότερα εργοστάσια συγκεντρώνονταν στο παραλιακό μέτωπο της πόλης και μετά τη Μικρασιατική καταστροφή αναπτύχθηκε ακόμη περισσότερο στην περιοχή της Χανιόπορτας. Από την ιστορική αναδρομή που παρουσιάσαμε στην εισαγωγή είδαμε πως το Ηράκλειο αποτελούσε πάντα πάλο έλξης των ανθρώπων και σε όλη της την ιστορία αποτέλεσε πόλη-λιμάνι. Όπως και σήμερα έτσι και τότε σε αυτό έρχονταν οι γεωργοί από τις γειτονικές επαρχίες για να μεταποιήσουν τα αγροτικά τους προϊόντα. Υπάρχει μια ιδιαιτερότητα σε ότι αφορά την καταγραφή των βιομηχανικών κτηρίων καθώς δεν υπάρχουν αρκετές βιβλιογραφικές αναφορές που να τις προσδιορίζουν και να τις τοποθετούν χωρικά και χρονικά.

Η Περιφέρεια Κρήτης, στο Υποπρόγραμμα "Εφαρμογή" προχώρησε στην Καταγραφή και Αξιολόγηση των Παλαιών Βιοτεχνικών - Βιομηχανικών Κτιρίων στην Ανατολική Κρήτη και Διερεύνηση της Αξιοποίησής τους σε Νέες Χρήσεις (Τόμος Α. Δεκέμβριος 1996). Η μελέτη τους περιορίστηκε στην καταγραφή των ελαιοτριβείων, των ανεμόμυλων και των νερόμυλων της περιοχής του Ηρακλείου και του Λασιθίου. Το δύσκολο αυτό έργο ολοκληρώθηκε με στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν από τις γνώσεις των μελετητών στους χώρους τους οποίους ζουν και από πληροφορίες που μεταφέρθηκαν από ηλικιωμένα άτομα που γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα (Βασιλάκη Α., Καραντινού- Φορτσάκη Μ., Λουλάκης Μ.,(ομάδα εργασίας). *Η Βιομηχανία στην Κρήτη*. ΤΕΕ/ΤΑΚ 1988 σελ.2).

Σύμφωνα λοιπόν με την έρευνά τους, οι περίοδοι λειτουργίας, ανάπτυξης και εξέλιξης των παλιών βιομηχανικών κτιρίων είναι δύο: από τα τέλη του 19ου αιώνα ως τα μέσα του 20ου -οπότε και λειτουργούν με τις αρχικές συνθήκες της κατασκευής τους- και την περίοδο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο οπότε και χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία επιδιώκουν να εξελιχθούν και να προσαρμοστούν και εγκαταλείπονται. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα, υπάρχει ανάγκη μετακίνησης ή κατάργησης εξαιτίας της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος -για παράδειγμα τα βυρσοδευεία ή τα ελαιοουργεία του Ηρακλείου.

Στη συγκεκριμένη έρευνα οι αρχιτέκτονες προέβησαν σε προτάσεις άμεσης παρέμβασης ώστε να διασωθούν, να αναπαλαιωθούν και να αξιοποιηθούν τα εξής κτίσματα: αλευρόμυλοι και σαπυνοποιείο στη λεωφόρο Ελευθερίου Βενιζέλου, ο νερόμυλος της Αγίας Ειρήνης (να κριθεί διατηρητέος και να επισκευαστεί προκειμένου να αποτελέσει ενιαίο σύνολο με την υδατογέφυρα της Αγίας Ειρήνης), οι Κυλινδρόμυλοι Καστρινάκη (να κριθεί το συγκρότημα διατηρητέο και να αναστηλωθεί), τα Ταμπακαριά (τα κτίσματα αυτά αποτελούν ένα αξιόλογο σύνολο με δυνατότητα αξιοποίησης για διάφορες χρήσεις, προτείνουν να κριθεί διατηρητέο στο σύνολό του και να αναπλαστεί όλη η γειτονιά.) (Βασιλάκη Α., Καραντινού-Φορτσάκη Μ., Λουλάκης Μ.,(ομάδα εργασίας). *Η Βιομηχανία στην Κρήτη*. ΤΕΕ/ΤΑΚ 1988, σελ.31, προτάσεις 22, 23, 24)

Ιδιαίτερα για τα συγκεκριμένα κτίσματα, προτείνονται, μετά από μελέτη του χώρου, των διαστάσεων, της θέσης τους και την στατική κατάστασή τους, κάποιες ιδέες για τη χρήση τους. Βέβαια τα κτίσματα για τα οποία προτείνουν κάποια συγκεκριμένη λειτουργία δεν ανήκουν στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου, γι αυτό θα αρκεστούμε να αναφερθούμε σε δυο ενδεικτικά παραδείγματα: τη φάμπρικα Μαράκη στον Αμπελούζο που την προτείνουν για κοινοτικό κατάστημα και τη φάμπρικα ιδιοκτησίας κοινότητας Βενεράτου, η οποία προτείνεται για πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας.

Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο ωστόσο, αντλούνται κυρίως από την καταγραφή που πραγματοποιήθηκε από ομάδα του ΤΕΕ/ΤΑΚ το 1996 για λογαριασμό της Περιφέρειας Κρήτης. Ο σκοπός της καταγραφής αυτής ήταν η μελέτη για αποκατάσταση και αξιοποίηση της παραλιακής οδού ωστόσο δεν περιοριζόταν σε αυτή αλλά στην αξιολόγηση όλων των βιοτεχνικών κτιρίων ολόκληρης της Ανατολική Κρήτη (Σφακιανάκη, 2006). Η συγκεκριμένη μελέτη, ωστόσο, δεν περιλαμβάνει όλα τα κτίσματα που έχουν μείνει ως ερείπια πλέον, παρόλα αυτά μέσα από μια εκτενέστερη βιβλιογραφική επισκόπηση μπορούμε να βρούμε αρκετά ακόμη.

Ονομαστικά, τα κτίσματα που συναντούμε να στέκονται ως απομεινάρια μιας άλλης εποχής, είναι τα ακόλουθα:

➤ Οι Κυλινδρόμυλοι Καστρινάκη, στη λεωφόρο Ικάρου.

Το εργοστάσιο Καστρινάκη, το παλιότερο τμήμα του οποίου κτίστηκε πριν το 1900, αφού φαίνεται σε φωτογραφία του Giuseppe Gerola του 1900, όχι μόνο κινδυνεύει όσο δεν αναλαμβάνεται πρωτοβουλία για τη στερέωση και αξιοποίησή του αλλά και δεν διαφαίνεται να υπάρχει κάποιο τέτοιο σχέδιο για αυτό από κανέναν (ΦΕΚ 427/Β/27-5-97) (Πηγή: ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996).

Εικόνα 11: Ο αλευρόμυλος Καστρινάκη. Δεν έχει αναστηλωθεί και δεν υπάρχει κάποιο σχέδιο για την επαναχρησιμοποίησή του. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

➤ Το Συγκρότημα Αθηνά στη λεωφόρο Ικάρου.

Λειτουργήσε ως σαπωνοποιείο - πυρηνελαιουργείο και αποτελεί ιδιαίτερο δείγμα της διαδικασίας παραγωγής σε πολλούς άξονες. Κυρήχθηκε διατηρητέο σύμφωνα με το (ΦΕΚ 813/Β/1-7-02). Τα κτίρια που αποτελούν το συγκρότημα είναι τρία. Η προοπτική του συγκροτήματος «Αθηνά» είναι αρκετά καλή και θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για πολλά πράγματα εφόσον βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Μάλιστα, έχει ενταχθεί στη μελέτη του ανατολικού πολεοδομικού κέντρου με στόχο να στεγάσει υπηρεσίες του Δήμου, που φαίνεται να ενδιαφέρεται για την απόκτησή του. Η κήρυξη, όμως αφορά μόνο στα παλιότερα κτίσματα Α, Β και Γ του συγκροτήματος του τέλους του 19ου αιώνα και την πλινθόκτιστη καμινάδα.

Εικόνα 12: Το Πυρηνελαιουργείο "Αθηνά". Το συγκεκριμένο κτίσμα προορίζεται να στεγάσει υπηρεσίες του Δήμου. Πηγή: Μακρόπουλος Στ.

➤ Το Μαρμαράδικο στη λεωφόρο Ικάρου (στάση Μαρινάκη).

Το 2006 παρέμενε περίπου το ένα τρίτο του κτίσματος, κομμάτι του οποίου αποτελούν οι τρεις φεγγίτες που φαίνονται στο ανατολικότερο τμήμα. Το ανατολικό τμήμα υπήρχε μέχρι και σήμερα. Πρόσφατα κατεδαφίστηκε και κτίστηκε μια νέα οικοδομή, ενώ στη θέση του υπόλοιπου εκτείνεται ο χώρος στάθμευσης παρακείμενου κέντρου διασκέδασης.

Εικόνα 13: Το Μαρμαράδικο το οποίο κατεδαφίστηκε. Στο ανατολικό μέρος γίνεται νέο κτίσμα και το δυτικό χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης κέντρου διασκέδασης. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

➤ Το Σαπωνοποιείο στη λεωφόρο Σοφοκλή Βενιζέλου, πρόσφατα κατεδαφίστηκε παρά το γεγονός ότι ήταν ένα από τα κτίρια που είχαν καταγραφεί προκειμένου να διατηρηθούν, από την Ο.Ε. του ΤΕΕ/ΤΑΚ και από τη μελέτη της παλιάς πόλης. Στη θέση του υψώνεται πολυκατοικία. Το εργοστάσιο καταλάμβανε ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο και αποτελούσε ένα σύνολο μαζί με τους Αλευρόμυλους, δυτικά από αυτό. Από τα κτίρια του συγκροτήματος των Αλευρόμυλων, επίσης προτεινόμενα για διατήρηση, έχει κηρυχθεί διατηρητέο μόνο ένα και έχουν κατεδαφιστεί άλλα στο νότιο τμήμα του γηπέδου.

Εικόνα 14: Το Σαπωνοποιείο. Το συγκεκριμένο κτίσμα είχε προταθεί για διατήρηση αλλά παρόλα αυτά κατεδαφίστηκε και στη θέση του υπάρχει πλέον μια πολυκατοικία. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

➤Οι Αλευρόμυλοι στη λεωφόρο Σοφοκλή Βενιζέλου κυρήχθηκαν και αυτοί διατηρητέοι. (ΦΕΚ 128/Α.Α.Π./21-11-06).

Εικόνα 15: Τα νότια κτίσματα των Αλευρόμυλων στη Σοφοκλή Βενιζέλου έχουν κατεδαφιστεί. Πηγή: Μακρόπουλος Στ.

➤Το κτήριο της Ηλεκτρικής κηρύχτηκε διατηρητέο (ΦΕΚ 642/Β/26-8-94) αλλά δεν κατάφερε να διατηρηθεί καθώς τώρα στεγάζει το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Κατεδαφίστηκε για την ανέγερση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας τον Αύγουστο του 2003. Το μόνο κομμάτι που θυμίζει το πρώτο ηλεκτρικό εργοστάσιο της πόλης είναι η νότια πρόσοψη του κτιρίου. Σήμερα, η εκτέλεση εργασιών ανατολικά και δυτικά του κτιρίου αποκάλυψαν τις παρειές της Piattaforma Santa Veneranda του παράλιου τείχους (Σφακιανάκη, 2006). Το κτίριο δομήθηκε το 1918 από τον πολιτικό μηχανικό για να στεγάσει αρχικά τα μηχανήματα παραγωγής ρεύματος για την ηλεκτροδότηση του λιμανιού. Σύμφωνα με την εφημερίδα "Πατρίς" (03/10/2011) το κτίριο το κατασκεύασε η αγγλική εταιρεία Sir Robert Mcalpine η οποία κατασκεύασε και το σιδηρόδρομο που μετέφερε τα υλικά κατασκευής του λιμανιού. Το 1952 αγοράστηκε από τη ΔΕΗ και μεταφέρθηκε στα Λινοπεράματα(<http://www.patris.gr/articles/209911>).

Εικόνα 16: Στη θέση που βρισκόταν η Παλιά Ηλεκτρική από το 2003 υπάρχει το μουσείο της Φυσικής Ιστορίας. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

➤ Το Καπνοκοπτήριο στην οδό Σκορδύλων, κηρυγμένο ως διατηρητέο ήδη από το 1947, την περίοδο της Βενετοκρατίας υπήρξε ορθόδοξη μονή καλογραιών, το Monasterio Greco Madonna Akrotiriani, παράρτημα της μονής Τοπλού στη Σητεία, ενώ την περίοδο της Τουρκοκρατίας λειτούργησε ως στρατώνας, έπειτα ως ορφανοτροφείο και στη συνέχεια Καπνοκοπτήριο (Σπανάκης 1964). Το κτίριο αποκαταστάθηκε από την 13η Εφορεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων, και εγκαταστάθηκε εκεί η ίδια.

Εικόνα 17: Το Καπνοκοπτήριο αποκαταστάθηκε από την 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και στεγάζει τις υπηρεσίες της. Πηγή: Μακρόπουλος Στ.

➤ Τα Ταμπακαριά στη Δυτική Παραλιακή (στον ποταμό Γιόφυρο).

Εικόνα 18: Τα Ταμπακαριά στη δυτική πλευρά του ποταμού Γιόφυρου. Πηγή: Β. Σφακιανάκη

- Η Σταφιδική Νικολαΐδη.
- Το Εργοστάσιο Ακράτου.
- Το Εργοστάσιο Θεοχάρη.
- Το Ελαιουργείο Σαββάκη στην οδό Σαβαθιανών.

- Το Εργοστάσιο Διακάκη.
- Η Οινοπνευματοποιεία "Φαιστός".
- Το Εργοστάσιο Ζυμαρικών Γρυλιωνάκη- Ανωγειανάκη- Γεωργιάδη & Σία.
- Το Ατμοκίνητο Ελαιουργείο.
- Η Ποτοποιία Κονιόρδου στην οδό Χάνδακος (η οποία κατεδαφίστηκε πριν ολοκληρωθεί η καταγραφή του 1996).
- Τα Σταφιδεργοστάσια των Διαλυνά στην οδό Αγίου Τίτου (το μόνο που βρισκόταν εκτός της περιοχής όπου ήταν συγκεντρωμένα όλα τα υπόλοιπα εργοστάσια), ΚΣΟΣ (το οποίο ιδρύθηκε το 1935).
- Το Εργοστάσιο Τζουλάκη στην οδό Μάχης Κρήτης.
- Το Εργοστάσιο Μακράκη.
- Το Εργοστάσιο Φωστηρόπουλου στη Χανιόπορτα.
- Το Εργοστάσιο των αδελφών Κωνσταντινίδη.
- Η Σταφιδική Νικολαΐδη.
- Η Ένωση Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης.
- Τα Εργοστάσια Φλώρου, Μελισσίδη και Παπαδογιωργάκη στη Χανιόπορτα.
- Το Εργοστάσιο Τοσκούδη στα Καμίνια.

Εικόνα 19: Απεικόνιση των Ταμπακαριών -σημερινή δυτική παραλιακή οδός. Τα Ταμπακαριά, δεν βρίσκονταν στο αστικό κέντρο -είχαν κατασκευαστεί δυτικότερα για να βρίσκονται σε μεγαλύτερη απόσταση από τις κατοικημένες περιοχές εξαιτίας της δυσσομίας που προκαλούσε η κατεργασία των δερμάτων. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

Εικόνα 20: Με κόκκινο σημειώνονται τα βιομηχανικά κτίρια τα οποία δεν συμπεριλήφθηκαν στην καταγραφή της ομάδας εργασίας του 1996. Ωστόσο τα περισσότερα κτίσματα συγκεντρώνονται όλα στην παραλιακή. Πηγή: Ο.Ε. ΤΕΕ/ΤΑΚ, 1996

Κεφάλαιο 4.2: Παλιές Επιχειρήσεις του Ηρακλείου που υπάρχουν σήμερα

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα παρουσιαστούν οι επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν από το έτος 1968 και υπάρχουν ακόμη, -σύμφωνα με τις λίστες που μας παραχώρησαν από το Επιμελητήριο Ηρακλείου, αναγράφοντας την επωνυμία, τη διεύθυνση, το τμήμα, την ημερομηνία και την περίληψη της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

Ο συγκεκριμένος πίνακας δημιουργήθηκε μετά από μελέτη επιμέρους πινάκων οι οποίοι ξεκινούσαν από το 1900. Ωστόσο οι περισσότερες επιχειρήσεις έκλεισαν και δεν λειτουργούν πλέον. Βέβαια, υπάρχουν ακόμη επιχειρήσεις που λειτουργούν από το 1927, ωστόσο αποτελούν αγροτικούς συνεταιρισμούς. Πιο συγκεκριμένα, στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε την επωνυμία των συνεταιρισμών, τη διεύθυνση, την περιοχή όπου σήμερα βρίσκονται, τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται, την ημερομηνία και το αντικείμενο ενασχόλησης:

Επωνυμία	Διεύθυνση	Περιοχή	Τμήμα	Ημ/νία	Περίληψη Δραστηριότητας
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΕΝΩΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	62 ΜΑΡΤΥΡΩΝ 146	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ	1/1/1927	Χονδρικό εμπόριο ακατέργαστων γεωργικών πρώτων υλών και ζώων ζώων Παραγωγή ελαιόλαδου, που διαθέτεται ακατέργαστο Υπηρεσίες επεξεργασίας και τυποποίησης ελαιόλαδου Υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου, με επαγγελματική εγκατάσταση
ΕΝΩΣΗ ΣΟΥΛΤΑΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΡΗΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΒΙ.ΠΕ.Η ΟΔΟΣ Ι	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	1/1/1935	Δραστηριότητες επιχειρηματικών και εργοδοτικών οργανώσεων Χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων διατροφής π.δ.κ.α. Χονδρικό εμπόριο νωπών φρούτων και λαχανικών Χονδρικό εμπόριο πολτών και σκονών καθαρισμού και άλλων παρασκευασμάτων καθαρισμού Υπηρεσίες συσκευασίας και αποθήκευσης αγροτικών προϊόντων

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΒΙ.ΠΕ.Η ΟΔΟΣ Α	ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ	1/1/1946	Κατασκευή πλακακιών, πλακόλιθων, τούβλων και παρόμοιων ειδών, από τσιμέντο, σκυρόδεμα ή τεχνητό λίθο Κατασκευή κεραμικών πλίνθων
---	----------------	----------------------	-----------	----------	--

Πίνακας 17 Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Στον ακόλουθο πίνακα αναφέρονται οι ατομικές - οικογενειακές επιχειρήσεις από το έτος 1968 έως το 1990. Στον πρωτότυπο πίνακα του Επιμελητηρίου αναφέρονται όλες οι επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν στο Ηράκλειο την προαναφερθείσα περίοδο μαζί με τις ημερομηνίες εγγραφής και διαγραφής από τον κατάλογο. Στις ακόλουθες επιχειρήσεις η ημερομηνία διαγραφής δεν αναφέρεται καθώς είναι ακόμη εν ενεργεία.

Επωνυμία	Διεύθυνση	Τμήμα	Ημ/νία Εγγραφής	Ημ/νία Διαγραφής	Περίληψη Δραστηριότητας
ΜΥΛΩΝΑΚΗ ΤΑΡΣΙΑ ΤΟΥ ΘΩΜΑ	ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ 1	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	9/9/1968		Λιανικό εμπόριο εκκλησιαστικών ειδών π.δ.κ.α. Χονδρικό εμπόριο ειδών από γυαλί, κρύσταλλο και πορσελάνη Υπηρεσίες γραφείων εύρεσης απασχόλησης Δραστηριότητες παροχής επιχειρηματικών συμβουλών και άλλων συμβουλών διαχείρισης
ΑΣΣΑΡΙΩΤΑΚΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	1821 42	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	1/7/1971		Κατασκευή μαχαιριών (εκτός των μαχαιριών για μηχανές) και ψαλιδιών και λεπίδων τους
ΑΡΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΥ 1	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	10/2/1972		Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών
ΜΠΑΡΜΠΑΡΗΓΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ	ΨΑΡΟΜΗΛΙΓΚ ΩΝ 4	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	12/12/1972		Παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής και γλυκισμάτων
ΜΟΥΛΑΚΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ	ΜΑΣΤΡΑΧΑ 6	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	2/11/1973		Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων, για άνδρες και αγόρια
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε - ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	18/4/1974		Δραστηριότητες κεντρικών τραπεζών
ΕΘΝΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ Α.Ε	ΠΛΑΤΕΙΑ 18 ΑΓΓΛΩΝ 1	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	29/4/1974		Υπηρεσίες οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων
ΣΟΦΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΙΔΟΜΕΝΕΩΣ 19	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	5/11/1974		Κατασκευή πλακακιών, πλακόλιθων, τούβλων και παρόμοιων ειδών, από τσιμέντο, σκυρόδεμα ή τεχνητό λίθο

Ι. ΒΑΜΒΟΥΚΑΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΟΕ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 1	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	27/5/1975		Λιανικό εμπόριο υφασμάτων λαϊκής κατανάλωσης Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 11	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	4/4/1977		Λιανικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης Λιανικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
ΠΑΠΑΔΟΓΙΩΡΓΑΚΗ ΟΛΓΑ - ΠΑΠΑΔΟΓΙΩΡΓΑΚΗ ΘΕΟΝΥΜΦΗ Ο.Ε.	ΕΒΑΝΣ 69	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	30/6/1977		Χονδρικό εμπόριο μικρών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ - ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ 34	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	8/9/1977		Έλλειψη δραστηριότητας
ΚΡΕΤΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ 49β	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	15/11/1977		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορειών
ΦΟΥΚΑΡΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΕΒΑΝΣ 24	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	14/4/1978		Υπηρεσίες ενοικίασης επιπλωμένων δωματίων ή διαμερισμάτων για μικρή διάρκεια Άλλη εκπαίδευση π.δ.κ.α.
ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΥΖ. ΙΩΑΝΝΗ ΜΑΝΙΑ	ΚΑΝΤΑΝΟΛΕΟ ΝΤΟΣ 17	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	8/8/1978		Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια Λιανικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών Παραγωγή ψωμιού, νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής και γλυκισμάτων Χονδρικό εμπόριο προϊόντων αρτοποιίας Υπηρεσίες παροχής γλυκών, παγωτών κλπ από ζαχαροπλαστείο, γαλακτοζαχαροπλαστείο, καφεζαχαροπλαστείο, με παροχή σερβιρίσματος Λιανικό εμπόριο ειδών ζαχαροπλαστικής με βάση τη ζάχαρη Λιανικό εμπόριο άλλων ποτών Λιανικό εμπόριο ψωμιού, αρτοσκευασμάτων και λοιπών ειδών αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής σε εξειδικευμένα καταστήματα Παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων· παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής

Ι. & Γ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠ/ΣΕΙΣ ΟΕ	ΑΒΕΡΩΦ 3	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ	1/12/1978		Υπηρεσίες αρχιτεκτόνων για κτίρια Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά συστήματα Κατασκευές κτιρίων Γενικές κατασκευαστικές εργασίες για οικιστικά κτίρια με τη χρησιμοποίηση ιδίων υλικών (επιχείρηση που δεν υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 34 ν. 2238/94) Κατασκευή δρόμων και αυτοκινητοδρόμων Κατεδαφίσεις Υπηρεσίες παροχής συμβουλών μηχανικού
ΤΣΙΧΛΑ ΙΩΑΝΝΑ ΣΥΖ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑ ΔΩΝ 7	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	23/1/1979		Λιανικό εμπόριο super market, με έμφαση στο εμπόριο τροφίμων Χονδρικό εμπόριο φρούτων και λαχανικών
ΤΡΙΑΛΩΝΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΙΔΟΜΕΝΕΩΣ 15	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	6/2/1979		Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους· ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους Λιανικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ- Κ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΕΠΕ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 66	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	10/3/1979		Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων, χωρίς οδηγό
ΜΠΟΡΜΠΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧ.	ΣΑΒΒΑΘΙΑΝΩΝ 28	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	22/3/1979		Εργασίες τοποθέτησης μεταλλικών κουφωμάτων
ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΦΥΣΑΡΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΡΤΕΡΟΥ 9	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	13/7/1979		Λιανικό εμπόριο μπανιέρων, νιπτήρων, λεκανών και των καλυμμάτων τους, καζανακιών και παρόμοιων ειδών υγιεινής από πλαστικές ύλες
ΑΡΧΟΝΤΟΥΛΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ	ΙΔΟΜΕΝΕΩΣ 11	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	8/1/1980		Άλλο λιανικό εμπόριο φρούτων, λαχανικών, κρέατος, ψαριών, προϊόντων αρτοποιίας, γαλακτοκομικών προϊόντων και αβγών εκτός καταστημάτων, υπαίθριων πάγκων ή αγορών
Ι. ΚΑΙ Σ. ΦΙΩΤΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ	ΜΙΝΩΟΣ 144	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	9/1/1980		Λιανικό εμπόριο ηλεκτρικών οικιακών συσκευών σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο κεραιών και ανακλαστήρων κάθε είδους και μερών τους, μερών ραδιοφωνικών δεκτών και πομπών, μερών εξοπλισμού ραντάρ, όχι για αυτοκίνητα οχήματα Χονδρικό εμπόριο κεραιών και ανακλαστήρων κάθε είδους και μερών τους, μερών ραδιοφωνικών δεκτών και πομπών, μερών εξοπλισμού ραντάρ, όχι για αυτοκίνητα οχήματα

ΜΕΤΑΞΑΚΗΣ Ε. & Ι. ΟΕ	1821 62	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	25/2/1980		Λιανικό εμπόριο σιδηρικών, χρωμάτων και τζαμιών σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 30-32	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	7/5/1980		Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΔΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΕΒΑΝΣ 32	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3/6/1980		Έλλειψη δραστηριότητας
ΠΕΡΙΣΥΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΘΕΟΔΟΣΑΚΗ 2	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	3/10/1980		Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψησταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων [που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β' 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως
Ε ΚΑΙ Δ ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΑΠΑΓΙΑΜΑΛΗ 1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	7/11/1980		Ενοικίαση και εκμίσθωση μηχανοκίνητων οχημάτων Μη εξειδικευμένο χονδρικό εμπόριο
ΛΑΜΠΡΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΚΑΙ ΑΔΑΜΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΖΑΧ. Ο.Ε.	ΑΡΚΟΛΕΩΝΤΟΣ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	13/11/1980		Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια
ΓΑΛΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 73	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	21/11/1980		Λιανικό εμπόριο ειδών ιματισμού
ΠΙΤΑΡΟΚΟΙΛΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ - ΠΙΤΑΡΟΚΟΙΛΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΠΕΔΙΑΔΟΣ 1	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	3/12/1980		Λιανικό εμπόριο μουσικών οργάνων και παρτιτούρων, με αλληλογραφία ή μέσω διαδικτύου Λιανικό εμπόριο πιάνων και άλλων έγχορδων μουσικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων Υπηρεσίες προβολής και διοργάνωσης καλλιτεχνικών εκδηλώσεων Εκδόσεις βιβλίων με αμοιβή ή βάσει σύμβασης Χονδρικό εμπόριο βιβλίων, γενικά
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΓΙΩΡΓΑΚΗΣ Ο.Ε.	ΣΜΥΡΝΗΣ 3	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	5/2/1981		Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων Κατασκευή ειδών χρυσοχοΐας
ΜΑΡΚΕΤΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΜΥΡΩΝΑ	ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ 19	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	19/2/1981		Υπηρεσίες οδικής μεταφοράς επιβατών για περιήγηση σε αξιοθέατα Διοικητικές υπηρεσίες που σχετίζονται με τουριστικά θέματα
ΣΤΕΛΛΑ ΜΑΡΚΑΚΗ - ΧΡΥΣΗ ΠΟΥΛΑΚΗ ΟΕ	ΜΟΝΗΣ ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΣ 3 & 7	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	19/2/1981		Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο παιδικών ενδυμάτων γενικά Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων

<p>ΠΕΡΒΟΛΑΡΑΚΗΣ ΣΠ. ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ SP.PERVOLARAKIS S.A.</p>	<p>ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑ 10</p>	<p>ΕΜΠΟΡΙΚΟ</p>	<p>24/2/1981</p>		<p>Χονδρικό εμπόριο αθλητικών ειδών (συμπεριλαμβανομένων των ποδηλάτων) Χονδρικό εμπόριο ειδών ιματισμού (ενδυμάτων) Χονδρικό εμπόριο αθλητικών ρούχων, στολών σκι και μαγιό κολύμβησης, και άλλων παρόμοιων ενδυμάτων Χονδρικό εμπόριο ανδρικών ενδυμάτων για επαγγελματική χρήση Χονδρικό εμπόριο γυναικείων ή κοριτσιίστικων κοστούμιών, συνόλων, σακακιών, φορεμάτων, φουστών, παντελονιών, φορμών με μπούστο και με τιράντες, βερμούδων και σορτς Χονδρικό εμπόριο οικιακών επίπλων Χονδρικό εμπόριο φωτιστικού εξοπλισμού Χονδρικό εμπόριο ειδών οικιακής χρήσης και εξοπλισμού π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο φωτιστικών ειδών Λιανικό εμπόριο αθλητικού εξοπλισμού Λιανικό εμπόριο αδιάβροχων υποδημάτων, με εξωτερικές σόλες και με επάνω μέρη από καουτσούκ ή πλαστικό, για σπορ Λιανικό εμπόριο αθλητικών ειδών γενικά Λιανικό εμπόριο εξωλέμβιων κινητήρων για προώθηση Λιανικό εμπόριο ναυτιλιακών ειδών γενικά, από αυτά που χρησιμοποιούνται και στην ερασιτεχνική ναυτιλία Λιανικό εμπόριο ξύλινων ή πλαστικών λέμβων Λιανικό εμπόριο οργάνων γυμναστικής Λιανικό εμπόριο πέδιλων για θαλάσσιο σκι, κυματοσανίδων, ιστιοσανίδων και άλλου εξοπλισμού για ναυτικά αθλήματα Λιανικό εμπόριο φουσκωτών σκαφών για αναψυχή ή αθλητισμό Λιανικό εμπόριο γυναικείων ή κοριτσιίστικων κοστούμιών, συνόλων, σακακιών, φορεμάτων, φουστών, παντελονιών, φορμών με μπούστο και με τιράντες, βερμούδων και σορτς Υπηρεσίες χώρων στάθμευσης</p>
<p>ΓΕΝΙΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΑΣΤΕΡ ΧΟΛΙΝΤΕΥΣ Ε.Π.Ε.</p>	<p>ΕΠΙΜΕΝΙΔΟΥ 10</p>	<p>ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ</p>	<p>13/4/1981</p>		<p>Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση διαφόρων ειδών Ενοικίαση και εκμίσθωση μηχανοκίνητων οχημάτων</p>

ΒΕΡΙΓΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ - ΒΕΡΙΓΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΚΟΙΝΩΝΙΑ)	ΚΤΕΛ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	2/9/1981		Άλλες χειραίες μεταφορές επιβατών
ΒΛΑΧΑΚΗΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑ 2	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	9/10/1981		Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο
ΜΗΝΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 15	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	20/10/1981	3/10/2014	Λιανικό εμπόριο τεχνητών ανθέων, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους Λιανικό εμπόριο ειδών διακόσμησης εσωτερικών χώρων Λιανικό εμπόριο δερμάτινων ειδών και ειδών ταξιδιού Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους· ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους Χονδρικό εμπόριο καλλιτεχνικών και αναμνηστικών (σουβενίρ) ειδών Λιανικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους Λιανικό εμπόριο εγχώριων υφαντών
ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ	ΚΑΡΤΕΡΟΥ 33	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	22/10/1981		Κατασκευή εργαλείων
ΣΜΥΡΝΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΜΑΝΟΥΣΟΓΙΑ ΝΝΗ 11	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	24/11/1981		Υπηρεσίες ασφαλιστικού πράκτορα
ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	1821 41	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	16/12/1981		Λιανικό εμπόριο ειδών δώρων γενικά
ΡΑΔΙΟ ΜΑΚΡΑΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΕΒΑΝΣ 77	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	15/2/1982		Λιανικό εμπόριο ηλεκτρικών οικιακών συσκευών σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο επίπλων, φωτιστικών και άλλων ειδών οικιακής χρήσης σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΚΑΡΔΟΥΛΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ 6-8	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	9/8/1982		Λιανικό εμπόριο καλλυντικών και ειδών καλλωπισμού σε εξειδικευμένα καταστήματα Χονδρικό εμπόριο χτενών, τσιμπιδιών μαλλιών και παρόμοιων ειδών, φουρκετών, λαβίδων κατσαρώματος, ψεκαστήρων αρωμάτων και βάσεων τους, πομπόν και ταμπόν πουδραρίσματος
ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΥ 32	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	27/9/1982		Έλλειψη δραστηριότητας
ΜΑΡΟΥΔΑΣ - ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΤΟΙΜΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 27	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	16/12/1982		Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση άλλων ενδυμάτων και εξαρτημάτων ένδυσης

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΕΒΑΝΣ 24	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	22/12/1982		Λιανικό εμπόριο βιβλίων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο βιβλίων Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Λιανικό εμπόριο παιχνιδιών κάθε είδους Χονδρικό εμπόριο βιβλίων, γενικά Χονδρικό εμπόριο διακοσμητικών κεριών Λιανικό εμπόριο κεριών, κηρωμένων φτιλιών φωτισμού και παρόμοιων ειδών Υπηρεσίες αντιπροσώπου κινητής τηλεφωνίας, που αμείβεται με προμήθεια επί των λογαριασμών των συνδρομητών, σύνδεσης, φερεγγυότητας πελατών, εταιρικών συνδέσεων, κοινής διαφήμισης, επίτευξης στόχων κλπ, καθώς και επί της επιδότησης της συσκευής Χονδρικό εμπόριο χαρτικών ειδών
ΓΑΛΑΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΓΡΑΜΒΟΥΣΗΣ 12	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	11/5/1983		Λιανικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης Χονδρικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης Λιανικό εμπόριο εγχώριων υφαντών Κατασκευή εγχώριων οικιακών υφαντών
ΤΣΟΥΜΠΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ & ΥΙΟΣ ΟΕ	ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ & ΚΑΤΕΧΑΚΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	27/5/1983		Λιανικό εμπόριο υποδημάτων και δερμάτινων ειδών σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΜΕΤΑΞΑΡΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ 10	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	30/6/1983		Υπηρεσίες που παρέχονται από διαφημιστικά γραφεία Άλλες υπηρεσίες εκτύπωσης π.δ.κ.α. Υπηρεσίες ενοικίασης έως επτά (7) επιπλωμένων δωματίων για μικρή διάρκεια Έκδοση βιβλίων Έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών Έκδοση εφημερίδων Παραγωγή επιγραμμικών (on line) περιοδικών κάθε είδους Υπηρεσίες παραγωγής διαφημιστικών ταινιών Υπηρεσίες διάθεσης χώρου καταστήματος για προβολή αγαθών
ΜΑΓΚΟΥΣΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ	ΔΟΥΚΟΣ ΜΠΟΦΩΡ 4	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	19/10/1983		Έλλειψη δραστηριότητας
ΚΑΣΤΡΙΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΠΕΔΙΑΔΟΣ 4	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1/11/1983		Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου· παροχή φορολογικών συμβουλών

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ ΕΠΕ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 39	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	21/12/1983		Λιανικό εμπόριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, περιφερειακών μονάδων και λογισμικού Υπηρεσίες παροχής συμβουλών για θέματα συστημάτων και λογισμικού
ΑΛΦΑ-ΑΛΦΑ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΤΟΜΠΑΖΗ 7	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	4/1/1984		Λιανικό εμπόριο σε μη εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΧΙΑΔΑΚΗΣ - ΘΕΟΔΩΡΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΟΕ	ΜΑΡΟΓΙΩΡΓΗ 8	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	23/1/1984		Έλλειψη δραστηριότητας
ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ 33	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	31/1/1984		Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων
ΑΔΕΛΦΟΙ ΒΛΑΧΑΚΗ Ο.Ε.	ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑ 2	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	22/2/1984		Παραγωγή παξιμαδιών και μπισκότων· παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
ΧΕΙΛΑΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΥΖ.ΚΑΡΟΥΛΗ ΑΛΕΞ.	ΑΡΓΥΡΑΚΗ 14	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	28/2/1984		Λιανικό εμπόριο οπτικών ειδών
ΝΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΖ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ	ΕΒΑΝΣ 21	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	26/3/1984		Έλλειψη δραστηριότητας
ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ ΤΙΤΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	1878 6	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	17/5/1984		Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση υφασμάτων
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΛΑΔΗΣ ΕΕ	ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ 9	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	21/5/1984		Έργα πολιτικού μηχανικού
ΤΣΑΒΟΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΜΟΥΡΕΛΟΥ 5	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	2/8/1984		Έλλειψη δραστηριότητας
Σ. ΚΡΗΤΙΚΟΣ - Β. ΣΩΜΑΡΑΚΗΣ ΟΕ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 9	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	20/11/1984		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες Υπηρεσίες τροφοδοσίας εκδηλώσεων (catering)
ΣΟΥΛΙΩΤΑΚΗ ΜΑΡΙΝΑ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΛΜΠΕΡΤ 11	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	10/12/1984		Πλύσιμο και (στεγνό) καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων
ΚΑΤΣΙΡΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΔ ΩΝ 50	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	28/12/1984		Υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου, με επαγγελματική εγκατάσταση
ΚΟΥΪΚ ΦΙΛΜ ΚΡΗΤΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ 25	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	16/1/1985		Άλλες εξειδικευμένες φωτογραφικές υπηρεσίες Άλλες υπηρεσίες εκτύπωσης
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΚΑΝΑΡΗ	ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ 19	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	1/2/1985		Άλλες υπηρεσίες εκτύπωσης π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Λιανικό εμπόριο άλλου έντυπου υλικού π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο σφραγίδων, επιγραφών, σημάτων κλπ από καουτσούκ ή μέταλλο

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 16	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	1/3/1985		Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση ειδών οικιακής χρήσης, ειδών υγιεινής και ειδών τουαλέτας από χαρτί Χονδρικό εμπόριο επιτραπέζιων σκευών, μαγειρικών σκευών, άλλων οικιακών ειδών και ειδών καλλωπισμού (εκτός από πορσελάνη) Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση διαφόρων ειδών
ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΝΝΑΤΣΕΛΗ - ΦΙΛΙΑ ΒΟΡΡΙΑ ΟΕ	ΑΡΚΟΛΕΟΝΤΟ Σ 25 & ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΛΛΕΡΓΩΝ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	11/3/1985		Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΚΑΦΕΤΖΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΔΟΥΚΟΣ ΜΠΟΦΩΡ 18	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	22/3/1985		Ενοικίαση και εκμίσθωση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων Χονδρικό εμπόριο αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων Λιανικό εμπόριο αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο ελαστικών αυτοκινήτων Χονδρικό εμπόριο επισώτρων (ελαστικών οχημάτων) και εσωτερικών αεροθαλάμων επισώτρων
ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ	ΕΒΑΝΣ 84	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	29/3/1985		Υπηρεσίες επιδιόρθωσης υποδημάτων
ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ-ΤΕΧΝΙΚΗ- ΕΜΠΟΡΙΚΗ- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.	ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ 14	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	19/4/1985		Δημιουργία άλλων κατασκευών και μερών κατασκευών, κατασκευή λαμαρινών, ράβδων, μορφοράβδων και παρόμοιων ειδών, από σίδηρο, χάλυβα ή αλουμίνιο Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από μετατροπή αιολικής ενέργειας Κατασκευή οικιστικών κτιρίων Κατασκευή μη οικιστικών κτιρίων Κατασκευή αυτοκινητόδρομων, εθνικών, επαρχιακών ή διαδημοτικών οδών, δρόμων εντός οικισμών και άλλων αμαξιών οδών ή πεζόδρομων και διαδρόμων αεροδρομίων Κατασκευή υδραυλικών και λιμενικών έργων Κατασκευές αθλητισμού και αναψυχής Εργασίες χειριστή μηχανημάτων κατασκευών (χωματουργικών, οδοποιητικών κλπ) Δραστηριότητες μηχανικών και συναφείς δραστηριότητες παροχής τεχνικών συμβουλών Ενοικίαση και εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού κατασκευών και έργων πολιτικού μηχανικού

ΖΕΡΒΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	Τ.Θ. 1463 ΚΕΝ.ΤΑΧΥΔΡΟ ΜΕΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	10/6/1985		Χονδρικό εμπόριο καρυκευμάτων - μπαχαρικών και λοιπών παρόμοιων ειδών, αλεσμένων και συσκευασμένων Επεξεργασία αφεψημάτων βοτάνων Παραγωγή μπαχαρικών, που διαθέτονται κατεργασμένα Χονδρικό εμπόριο ελαιόλαδου Χονδρικό εμπόριο σογιέλαιου, αραχιδέλαιου, ηλιέλαιου, καρδαμέλαιου, βαμβακέλαιου, κραμβέλαιου, γογγυλέλαιου (colza oil) και σιναπέλαιου Χονδρικό εμπόριο αφεψημάτων βοτάνων Χονδρικό εμπόριο φυσικού μελιού Λιανικό εμπόριο αφεψημάτων βοτάνων Λιανικό εμπόριο μπαχαρικών, επεξεργασμένων Λιανικό εμπόριο ελαιόλαδου
ΚΟΥΜΙΑΝΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	1821 38	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	3/7/1985		Λιανικό εμπόριο υποδημάτων
ΥΙΟΙ Δ. ΧΑΤΖΑΚΗ ΟΕ	ΒΙΚΕΛΑ 31	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	4/7/1985		Λιανικό εμπόριο ειδών παντοπωλείου Λιανικό εμπόριο κρέατος και βρώσιμων εντοσθίων πουλερικών, κατεψυγμένων
ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΕΒΑΝΣ 85-87	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	19/9/1985		Λιανικό εμπόριο βιβλίων Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών
ΣΠΟΥΡΔΑΛΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1866 77	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	8/10/1985		Έλλειψη δραστηριότητας
ΛΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΟΣΜΩΝ 4	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	4/12/1985		Λιανικό εμπόριο οπτικών ειδών
ΛΙΝΑΡΔΑΚΗΣ ΤΙΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΒΙΚΕΛΑ 34	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	5/12/1985		Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση ειδών ιματισμού, γυνών και υποδημάτων Εργασίες διαμόρφωσης ή ανέγερσης κτίσματος ή άλλου είδους κατασκευών (ως αγαθού επένδυσης του άρθρ. 33 παρ. 4 του Κώδικα ΦΠΑ) για ίδια άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ των εισροών τους Λιανικό εμπόριο πουκάμισων γενικά Λιανικό εμπόριο έτοιμων ανδρικών ενδυμάτων Λιανικό εμπόριο δερμάτινων ενδυμάτων Λιανικό εμπόριο γυναικείων ζωνών Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων Λιανικό εμπόριο ειδών ιματισμού Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Χονδρικό εμπόριο ειδών ιματισμού (ενδυμάτων) και υποδημάτων

ΜΠΑΛΤΖΑΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΟΣΜΩΝ 2	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	11/12/1985		Λιανικό εμπόριο ειδών νεωτερισμών
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	ΣΜΥΡΝΗΣ 39	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	19/12/1985		Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής μοτοσικλετών και μοτοποδήλατων Λιανικό εμπόριο παιχνιδιών κάθε είδους σε εξειδικευμένα καταστήματα Χονδρικό εμπόριο ποδηλάτων, ανταλλακτικών και εξαρτημάτων τους Χονδρικό εμπόριο μοτοσικλετών και μοτοποδήλατων και συναφών ανταλλακτικών και εξαρτημάτων Λιανικό εμπόριο μοτοσικλετών και μοτοποδήλατων και συναφών ανταλλακτικών και εξαρτημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΦΑΝΙΟΥΔΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ 27	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	29/1/1986		Λιανικό εμπόριο υφασμάτων για γυναικεία ρούχα και λευκών ειδών Κατασκευή κοστούμιών-ταγιέρ, συνόλων, σακακιών κάθε είδους, φορεμάτων, φουστών, φουστών-παντελονιών (ζιπ-κιλότ), παντελονιών, φορμών με τιράντες (σαλοπέτ), κοντών παντελονιών που καλύπτουν και το γόνατο (βερμούδων) και παντελονιών κοντών (σορτς), πλεκτών Κατασκευή νυφικών ενδυμάτων
ΚΡΑΝΙΩΤΑΚΗ ΜΑΡΙΝΑ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 26	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	5/3/1986		Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων, χωρίς οδηγό Υπηρεσίες ανάγνωσης και συντήρησης μετρητών ηλεκτρικού ρεύματος Υπηρεσίες έκδοσης λογαριασμών κοινοχρήστων πολυκατοικιών
ΑΡΓΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΑΒΕΡΩΦ 8	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	5/3/1986		Έλλειψη δραστηριότητας
ΧΟΥΣΤΟΥΛΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΕΒΑΝΣ 2	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	9/4/1986		Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών γάμου και βαπτιστικών (λαμπάδων, στέφανων κλπ) Υπηρεσίες ενοικίασης νυφικών, ειδών γάμου και συναφών αμφιέσεων Λιανικό εμπόριο νυφικών και βαπτιστικών ενδυμάτων
ΕΞΠΡΕΣ ΑΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 76	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	30/4/1986		Έλλειψη δραστηριότητας
ΜΙΝΩΣ ΓΕΝΙΑΤΑΚΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 11	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	17/6/1986		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων Ενοικίαση και εκμίσθωση μηχανοκίνητων οχημάτων

ΚΑΖΑΝΤΖΙΑΝ ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΤΟΥ ΑΓΚΟΠ	ΚΑΡΤΕΡΟΥ 38	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	21/8/1986		Λιανικό εμπόριο υποδημάτων Χονδρικό εμπόριο υποδημάτων
ΑΔΕΛΦΟΙ ΡΑΠΤΑΚΗ ΟΕ	ΠΥΛΗ ΙΗΣΟΥ 10	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	21/8/1986		Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών οικιακής χρήσης σε εξειδικευμένα καταστήματα Κατασκευή κλειδαριών και μεντεσέδων
ΚΡΑΣΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ Γ. - ΚΡΑΣΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ Μ. ΟΕ	ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ 20	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	6/10/1986		Έλλειψη δραστηριότητας
ΓΑΡΥΦΑΛΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ	ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΠΕΖΑΝΟΥ 6	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	14/10/1986		Λιανικό εμπόριο βιβλίων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Λιανικό εμπόριο βιβλίων Υπηρεσίες αναπαραγωγής εγγράφων Λιανικό εμπόριο εφημερίδων και γραφικής ύλης σε εξειδικευμένα καταστήματα Χονδρικό εμπόριο χαρτικών ειδών Αναπαραγωγή φωτοτυπιών, προετοιμασία εγγράφων και άλλες ειδικευμένες δραστηριότητες γραμματειακής υποστήριξης
ΤΟΡΝΕΣΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	ΓΡΑΜΒΟΥΣΗΣ 13	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	29/10/1986		Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, ειδών ιματισμού, γουνών, υποδημάτων και δερμάτινων ειδών Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση ειδών ιματισμού, γουνών και υποδημάτων Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση άλλων εξωτερικών ενδυμάτων για άνδρες και αγόρια Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση πουκάμισων πουλόβερ, ζακετών, γιλέκων και μπλουζών Λιανικό εμπόριο ειδών ιματισμού Λιανικό εμπόριο ειδών ιματισμού (Δραστηριότητα Υποκαταστήματος) Λιανικό εμπόριο ανδρικών ή αγορίστικων αθλητικών και άλλων φανελακιών, σάβρακων, σλιπ, πιτζαμών, ρομπών (Δραστηριότητα Υποκαταστήματος) Λιανικό εμπόριο ανδρικών ή αγορίστικων αθλητικών και άλλων φανελακιών, σάβρακων, σλιπ, πιτζαμών, ρομπών Λιανικό εμπόριο ανδρικών πουκάμισων, πιτζαμών, μπλουζών, εσώρουχων και παρόμοιων ειδών (Δραστηριότητα Υποκαταστήματος) Λιανικό εμπόριο ανδρικών πουκάμισων, πιτζαμών, μπλουζών, εσώρουχων και παρόμοιων ειδών Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων (Δραστηριότητα Υποκαταστήματος) Λιανικό εμπόριο ειδών νεωτερισμών (Δραστηριότητα Υποκαταστήματος)

ΥΙΟΙ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΖΟΥΛΙΑΔΑΚΗ ΟΕ	ΚΑΓΙΑΜΠΗ & ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	24/12/1986		Έλλειψη δραστηριότητας
ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ ΑΕΒΕ	ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ 14	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	27/1/1987		Λιανικό εμπόριο ιατρικών και ορθοπεδικών ειδών σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο ιατρικών και ορθοπεδικών ειδών Χονδρικό εμπόριο φαρμακευτικών προϊόντων
ΡΟΜΠΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΠΕΡΑΤΖΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ 2	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	14/2/1987		Υπηρεσίες κουρείου
ΚΡΙΑΡΑ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ	ΕΒΑΝΣ 73	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	9/3/1987		Λιανικό εμπόριο γαλακτοκομικών προϊόντων
ΚΑΦΕΤΖΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 15	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	10/3/1987		Χονδρικό εμπόριο αποσταγμάτων, ηδύποτων, άλλων οινοπνευματωδών ποτών, σύνθετων αλκοολούχων παρασκευασμάτων για την παραγωγή ποτών Λιανικό εμπόριο άλλων τροφίμων π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών Λιανικό εμπόριο άλλων μη αλκοολούχων ποτών Χονδρικό εμπόριο χυμών, μεταλλικών νερών, αναψυκτικών και άλλων μη αλκοολούχων ποτών Χονδρικό εμπόριο ζάχαρης
ΣΑΡΙΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 71	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	27/4/1987		Λιανικό εμπόριο βιβλίων Έκδοση έντυπων βιβλίων, φυλλάδιων κάθε είδους, και παρόμοιων ειδών
Μ. ΚΑΙ Σ. ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗΣ Ο.Ε.	1821 & ΚΟΣΜΩΝ ΓΩΝΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	10/6/1987		Κατασκευή μαχαιριών (εκτός των μαχαιριών για μηχανές) και ψαλιδιών και λεπίδων τους Λιανικό εμπόριο μαχαιριών (εκτός των μαχαιριών για μηχανές) και ψαλιδιών, και λεπίδων τους Λιανικό εμπόριο εργαλειομηχανών για εξομάλυνση επιφανειών, για ακόνισμα, τρόχισμα, πλάνισμα, πριόνισμα, κοπή ή άλλες εργασίες τελειώματος σε μέταλλα
ΑΔΕΛΦΟΙ ΝΙΚ. ΑΔΑΜΑΚΗ ΑΕ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΔΩΝΙΑΣ 14	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	18/6/1987		Λιανικό εμπόριο παιχνιδιών κάθε είδους σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΖΕΡΒΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 3	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	29/7/1987		Υπηρεσίες ναυτιλιακών πρακτόρων
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΒΡΙΛΑΚΗΣ ΕΠΕ	ΨΑΡΟΜΗΛΙΓΚΩΝ 32	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	5/2/1988		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση διαφόρων ειδών

ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΕΡΒΙΛΗ 1	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	3/3/1988		Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους· ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση χρυσού ή αργύρου
ΚΑΤΣΙΝΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΥΖ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΛΟΧΑΓΟΥ ΜΑΡΙΝΕΛΗ ΙΩΑΝΝΗ 12	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	23/5/1988		Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από ουζερί, μεζεδοπωλείο, τσιπουράδικο, ζυθοπωλείο με παροχή σερβιρίσματος
Δ.ΛΥΡΑΣ & ΣΙΑ ΟΕ	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ 7	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	24/5/1988		Λιανικό εμπόριο εγγεγραμμένων μουσικών δίσκων, οπτικών δίσκων (CDs, DVDs κλπ) και κασετών
ΑΦΟΙ ΠΑΠΑΔΑΚΗ Ο.Ε.	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 69	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	29/5/1988		Λιανικό εμπόριο υποδημάτων και δερμάτινων ειδών σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΥΙΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 13	ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ	8/6/1988		Κατασκευή έτοιμου σκυροδέματος Υπηρεσίες άντλησης έτοιμου σκυροδέματος (πρέσας), κατά την τελική του παράδοση Υπηρεσίες μεταφοράς έτοιμου σκυροδέματος
ΠΑΠΑΣΗΦΑΚΗ - ΤΣΟΡΑΓΛΟΥ ΑΡΓΥΡΩ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΠΑΡΔΑΛΗ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ 6	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	19/7/1988		Έλλειψη δραστηριότητας
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ - ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΣΟΦΙΑ ΣΥΖ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΗ	ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΛΟΥΚΑΡΕΩΣ 8	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	22/7/1988		Λιανικό εμπόριο οπτικών ειδών
ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΜΑΡΚΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	ΑΡΓΥΡΑΚΗ 11	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	30/11/1988		Λιανικό εμπόριο έτοιμων ανδρικών ενδυμάτων
ΚΑΜΗΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΚΑΡΤΕΡΟΥ 1	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	1/12/1988		Χονδρικό εμπόριο ψαριών, νωπών ή απλής ψύξης Λιανικό εμπόριο ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΠΑΣΠΑΡΑΚΗ ΟΥΡΑΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΗ	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 25	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	16/12/1988		Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών σε υπαίθριους πάγκους και αγορές
ΓΙΑΤΡΟΥΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΕΒΑΝΣ 87	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	19/1/1989		Υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου, με επαγγελματική εγκατάσταση Υπηρεσίες ασφαλιστικού πράκτορα Υπηρεσίες συντονιστή ασφαλιστικών συμβούλων Υπηρεσίες συντονιστή παραγωγών ασφαλίσεων ζωής Άλλες δραστηριότητες συναφείς προς τις ασφαλίσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία
ΦΑΝΟΥΡΑΚΗΣ Π. & ΣΙΑ ΟΕ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΦΩΚΑ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	20/1/1989		Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Β. - ΦΑΡΑΤΖΗ Μ. ΟΕ	ΠΑΠΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 14	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	27/1/1989		Έλλειψη δραστηριότητας
ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ	1866 20	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	9/2/1989		Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΖΩΤΟΥ 7	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	23/2/1989		Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων, χωρίς οδηγό Υπηρεσίες ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων

ΖΑΧΑΡΙΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ	ΑΒΕΡΩΦ 15	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	30/3/1989		Λιανικό εμπόριο έτοιμων ανδρικών ενδυμάτων Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ	1821 81	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	7/4/1989		Κατασκευή ειδών χρυσοχοΐας Υπηρεσίες αδαμαντόδεσης, επεξεργασίας και λείανσης φυσικών διαμαντιών Υπηρεσίες στίλβωσης κοσμημάτων Λιανικό εμπόριο γυαλιών ρολογιών τοίχου και χεριού, μερών για την κατασκευή τέτοιων γυαλιών Λιανικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
ΤΙΤΟΣ ΟΡΦΑΝΟΥΔΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ 15	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	24/5/1989		Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης Υπηρεσίες παροχής γευμάτων από εστιατόριο, ταβέρνα, ψαροταβέρνα, ψησταριά, χωρίς ζωντανή μουσική ή με ορχήστρα λιγότερη των τριών οργάνων [που δεν υπάγεται στην 1059176/625/ΠΟΛ.1087/25.6.2003 (ΦΕΚ Β' 932) απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως Υπηρεσίες παροχής γευμάτων και ποτών από σνακ μπαρ, με παροχή σερβιρίσματος Υπηρεσίες που παρέχονται από παραδοσιακό καφενείο
Μ. ΕΠΙΤΡΟΠΑΚΗ & ΣΙΑ ΟΕ	ΓΙΑΝΝΑΡΗ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ Λ 17	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	22/6/1989		Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Χονδρικό εμπόριο χαρτικών ειδών Χονδρικό εμπόριο άλλων μηχανημάτων και εξοπλισμού γραφείων Λιανικό εμπόριο βιβλίων Λιανικό εμπόριο βιβλίων μητρώων, λογιστικών βιβλίων, κλασέρ, εντύπων προς συμπλήρωση και άλλων ειδών γραφικής ύλης, από χαρτί ή χαρτόνι Λιανικό εμπόριο εφοδίων γραφείου ή σχολικών εφοδίων από πλαστικές ύλες Λιανικό εμπόριο μολυβιών, κραγιονιών, λεπτών ράβδων γραφίτη για μολύβια, κρητίδων (παστέλ), κάρβουνων σχεδίασης, κιμωλιών γραφής ή σχεδίασης και κιμωλιών ραπτικής Υπηρεσίες παραγωγής φωτοτυπιών και φωτοαντιγράφων
ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΒΕΡΩΦ 25	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	13/7/1989		Λιανικό εμπόριο ιατρικών και ορθοπεδικών ειδών
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ	ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗ 17	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	4/8/1989		Υπηρεσίες κουρείου

ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΣΥΖ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΡΝΑΡΟΥ 43	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	10/8/1989		Λιανικό εμπόριο έτοιμων ανδρικών ενδυμάτων Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων Λιανικό εμπόριο οικιακών ειδών από γυαλί, κρύσταλλο και πορσελάνη Λιανικό εμπόριο γυάλινων ειδών, επιτραπέζιων ή μαγειρικών, καλλωπισμού, γραφείου, εσωτερικής διακόσμησης και παρόμοιων Λιανικό εμπόριο υαλικών φωτιστικών Λιανικό εμπόριο ειδών υποδηματοποιίας
ΑΦΟΙ ΠΑΚΙΟΥΦΑΚΗ ΟΕ	ΤΣΑΚΙΡΗ 15	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	23/8/1989		Υπηρεσίες εκτύπωσης τυπογραφικών πλακών ή κυλίνδρων και άλλων εγχάρακτων μέσων που χρησιμοποιούνται στην τυπογραφία Κατασκευή βιβλίων μητρώων, λογιστικών βιβλίων, κλασέρ, εντύπων προς συμπλήρωση και άλλων ειδών γραφικής ύλης, από χαρτί ή χαρτόνι Υπηρεσίες εκτύπωσης διαφημιστικών καταλόγων, φυλλαδίων, αφισών και άλλου διαφημιστικού υλικού Καλλιτεχνική εκτύπωση εντύπων (επισκεπτηρίων, προσκλήσεων γάμων κλπ) Άλλες εργασίες τελειώματος εντύπων (π.χ. δίπλωση, κοπή, εκτύπωση, διάτρηση μη προδιαμορφωμένων οπών, διατμητική διάτρηση, διάτρηση, ανάγλυφη αποτύπωση, κόλληση και διαχωρισμός σε λεπτά φύλλα)
ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΙΔΗΣ 33	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	7/9/1989		Λιανικό εμπόριο ειδών νεωτερισμών Λιανικό εμπόριο σημαιών και λαβάρων Λιανικό εμπόριο αθλητικών ρούχων, στολών σκι και μαγιό κολύμβησης και άλλων ενδυμάτων Λιανικό εμπόριο γυναικείων ή κοριτσιίστικων αθλητικών και άλλων φανελακιών, κομπινεζόν, μεσοφοριών, σλιπ, κιλοτών, νυχτικών, μπουρνούζιων, ρομπών και παρόμοιων ειδών Λιανικό εμπόριο καπέλων Λιανικό εμπόριο ομπρελών, μπαστουινιών, ράβδων-καθισμάτων Λιανικό εμπόριο πιτζαμών γενικά Λιανικό εμπόριο αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών, από κάθε υλικό

ΦΛΕΡΙΑΝΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΠΛΑΤΕΙΑ 18 ΑΓΓΛΩΝ 2	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	28/9/1989		Χονδρικό εμπόριο μεταλλευμάτων σιδήρου Χονδρικό εμπόριο σιδήρου και χάλυβα σε πρωτογενείς μορφές Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση σιδηρούχων μεταλλευμάτων σε πρωτογενείς τους μορφές (περιλαμβανομένων των σωλήνων και του σύρματος) Λιανικό εμπόριο σιδήρου και μετάλλων για κατασκευές γενικά
Γ. ΔΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ & ΣΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	ΕΠΙΜΕΝΙΔΟΥ 28	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	11/10/1989		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΔΡΕΤΤΑΚΗ - ΜΑΡΙΑ ΔΡΕΤΤΑΚΗ ΟΕ	50 ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	12/10/1989		Έλλειψη δραστηριότητας
ΙΝΤΕΡΝΑΣΙΟΝΑΛ ΤΡΑΒΕΛ ΣΕΡΒΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 36	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	8/11/1989		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων
ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ 3	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	5/12/1989		Υπηρεσίες παροχής γευμάτων με πλήρη εξυπηρέτηση εστιατορίου
ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΑΤΕΧΑΚΗ 6	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	21/12/1989		Κατασκευή κοσμημάτων, πολυτίμων αντικειμένων και συναφών ειδών Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων
ΧΑΤΖΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΒΙΚΕΛΑ 31	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	21/12/1989		Υπηρεσίες ασφαλιστικού συμβούλου, χωρίς επαγγελματική εγκατάσταση
ΚΑΡΙΩΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ	ΠΛΑΤΕΙΑ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 13	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	3/1/1990		Έλλειψη δραστηριότητας
ΝΑΘΕΝΑΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ	ΨΑΡΟΜΗΛΙΓΚ ΩΝ 30	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	26/1/1990		Υπηρεσίες πλήρους διαφήμισης
ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ	ΖΩΓΡΑΦΟΥ 12	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	11/2/1990		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων Μεσιτικά γραφεία ακινήτων Υπηρεσίες παροχής συμβουλών για θέματα συστημάτων και λογισμικού Άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, εκτός από τις ασφαλιστικές και τη χρηματοδότηση συντάξεων, π.δ.κ.α. Υπηρεσίες ανάγνωσης και συντήρησης μετρητών ηλεκτρικού ρεύματος Άλλες υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΕΒΑΝΣ 54	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	16/2/1990		Λιανικό εμπόριο λουλουδιών, φυτών και σπόρων Υπηρεσίες διαμόρφωσης και περιποίησης κήπων (υπηρεσίες κηπουρού)

ΣΚΟΥΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΝΤΕΝΤΙΔΑΚΗΔ ΩΝ 56	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1/3/1990		Υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα
ΣΙΓΜΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΠΛΑΤΕΙΑ 18 ΑΓΓΛΩΝ 1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	11/4/1990		<p>Υπηρεσίες ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες</p> <p>Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης μοτοσικλετών και τροχόσπιτων</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης μοτοσικλετών</p> <p>Λιανικό εμπόριο αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα</p> <p>Λιανικό εμπόριο ανταλλακτικών και εξαρτημάτων μηχανοκίνητων οχημάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα</p> <p>Ενοικίαση και εκμίσθωση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Πώληση, συντήρηση και επισκευή μοτοσικλετών και των μερών και εξαρτημάτων τους</p> <p>Πώληση άλλων μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Πώληση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Συντήρηση και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες</p> <p>Αποθήκευση</p> <p>Υπηρεσίες ταξιδιωτικών πρακτορείων για κρατήσεις καταλύματος, κρουαζιέρων και οργανωμένα ταξίδια (ταξιδιωτικά πακέτα)</p> <p>Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση μοτοσικλετών και μοτοποδήλατων και συναφών ανταλλακτικών και εξαρτημάτων</p> <p>Χονδρικό εμπόριο μοτοσικλετών και μοτοποδήλατων και συναφών ανταλλακτικών και εξαρτημάτων</p> <p>Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων</p> <p>Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση άλλων μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Χονδρικό εμπόριο επιβατηγών μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Λιανικό εμπόριο καινούργιων επιβατηγών μηχανοκίνητων οχημάτων</p>

				<p>Λιανικό εμπόριο μεταχειρισμένων επιβατηγών μηχανοκίνητων οχημάτων</p> <p>Υπηρεσίες κράτησης για ενοικίαση οχημάτων</p> <p>Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση επιβατικών αυτοκινήτων</p> <p>Λιανικό εμπόριο μεταχειρισμένων επιβατηγών αυτοκινήτων</p> <p>Χονδρικό εμπόριο αυτοκινήτων για τη μεταφορά επιβατών, μεταχειρισμένων</p> <p>Εμπορικοί αντιπρόσωποι που μεσολαβούν στην πώληση καινούργιων ανταλλακτικών και εξαρτημάτων αυτοκινήτων</p> <p>Λιανικό εμπόριο μεταχειρισμένων μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων</p> <p>Χονδρικό εμπόριο μεταχειρισμένων μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων</p> <p>Υπηρεσίες διοργάνωσης περιηγήσεων (πρακτορείο ταξιδιών) για οργανωμένο τουρισμό από το εξωτερικό</p> <p>Υπηρεσίες πώλησης τουριστικών εισιτηρίων γενικά, με προμήθεια</p> <p>Υπηρεσίες πώλησης ατμοπλοϊκών εισιτηρίων εξωτερικού με προμήθεια, από πρακτορείο ταξιδιών</p> <p>Υπηρεσίες πώλησης ατμοπλοϊκών εισιτηρίων μεταφοράς προσώπων με προμήθεια</p> <p>Υπηρεσίες πώλησης αεροπορικών εισιτηρίων μεταφοράς προσώπων με προμήθεια</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης μοτοποδηλάτων</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων, χωρίς οδηγό</p> <p>Υπηρεσίες θαλάσσιων και παράκτιων μεταφορών επιβατών με πλοία ιδιοκτησίας τρίτων</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης φορτηγών πλοίων ιδιοκτησίας τρίτων με πλήρωμα</p> <p>Υπηρεσίες ναυπλιακών πρακτόρων</p> <p>Δραστηριότητες συναφείς με τις πλωτές μεταφορές</p> <p>Υπηρεσίες ενοικίασης επιβατηγών αυτοκινήτων με οδηγό</p>
ΣΙΝΑΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ	1866 42	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	20/4/1990	<p>Λιανικό εμπόριο ειδών νεωτερισμών</p> <p>Λιανικό εμπόριο ανδρικών πουκάμισων, πιτζαμών, μπλουζών, εσώρουχων και παρόμοιων ειδών</p> <p>Λιανικό εμπόριο ανδρικών ή αγορίστικων αθλητικών και άλλων φανελακιών, σώβρακων, σλιπ, πιτζαμών, ρομπών</p> <p>Λιανικό εμπόριο εγχώριων υφαντών</p> <p>Λιανικό εμπόριο εργόχειρων</p> <p>Λιανικό εμπόριο φανελών ζέρσεϊ, πουλόβερ, ζακετών, γιλέκων και παρόμοιων ειδών, πλεκτών ή κροσέ</p> <p>Λιανικό</p>

					εμπόριο ειδών ιματισμού
ΓΑΡΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 28	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	10/5/1990		Λιανικό εμπόριο απομιμήσεων κοσμημάτων Λιανικό εμπόριο άλλων πολυτελών μικροαντικειμένων, όχι από πολύτιμα μέταλλα ή λίθους Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
Ι. ΠΑΠΑΚΑΛΙΑΤΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΒΥΡΩΝΟΣ 1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ	23/5/1990		Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και γραφείων οργανωμένων ταξιδιών
ΞΥΛΟΥΡΗ ΙΩΑΝΝΑ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ	ΠΑΡΔΑΛΗ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ 2	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	15/6/1990		Λιανικό εμπόριο ανθέων Λιανικό εμπόριο κομμένων ανθέων και μπουμπουκιών τους, συνθέσεων ανθέων, καθώς και ανθοδεσμών, στεφανιών και παρόμοιων ειδών
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ Υ ΣΜΥΡΝΗΣ 66	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	9/7/1990		Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες Άλλες εκτυπωτικές δραστηριότητες Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελέγχου· παροχή φορολογικών συμβουλών
ΜΑΡΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Ε. ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	1821 49	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	23/7/1990		Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα Αποθήκευση Χονδρικό εμπόριο ενδυμάτων από πύλημα (τσόχα) ή μη υφαντών, υφαντικών υλών εμποτισμένων ή επενδυμένων
ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ ΣΤΕΛΛΑ ΣΥΖ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	ΣΜΥΡΝΗΣ 13	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	30/9/1990		Λιανικό εμπόριο υφασμάτων επιπλώσεων ή άλλων υφασμάτων ειδών ταπεσαρίας Λιανικό εμπόριο υφασμάτων κλωστοϋφαντουργίας, εμποτισμένων, επενδυμένων ή επικαλυμμένων π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο χαλιών γενικά Χονδρικό εμπόριο υφασμάτων κλωστοϋφαντουργίας, εμποτισμένων, επενδυμένων ή επικαλυμμένων π.δ.κ.α. Λιανικό εμπόριο ειδών διακόσμησης εσωτερικών χώρων Χονδρικό εμπόριο ειδών διακόσμησης εσωτερικών χώρων Χονδρικό εμπόριο υφασμάτων επιπλώσεων ή

					άλλων υφασμάτων ειδών ταπετσαρίας Χονδρικό εμπόριο επίπλων, χαλιών και φωτιστικού εξοπλισμού
ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΕΛΛΑ ΤΟΥ ΙΔΟΜΕΝΕΑ	ΕΒΑΝΣ 56-58	ΕΜΠΟΡΙΚΟ	18/10/1990		Λιανικό εμπόριο βιβλίων σε εξειδικευμένα καταστήματα Λιανικό εμπόριο χαρτικών ειδών Λιανικό εμπόριο βιβλίων Χονδρικό εμπόριο βιβλίων
ΤΡΙΧΑΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ-ΣΤΑΥΡΟΥ	ΜΟΝΗΣ ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΣ 14	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	14/11/1990		Δραστηριότητες ασφαλιστικών πρακτόρων και μεσιτών
CRETAN BLU ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	Λ. ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 150	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες ενοικίασης και χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων Υπηρεσίες μεσιτικού γραφείου ακινήτων έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης Υπηρεσίες ενοικίασης ποδηλάτων Υπηρεσίες ενοικίασης τουριστικού σκάφους, χωρίς πλήρωμα Υπηρεσίες ταξιδιωτικών πρακτορείων για κρατήσεις μεταφοράς Υπηρεσίες ταξιδιωτικών πρακτορείων για κρατήσεις καταλύματος, κρουαζιέρων και οργανωμένα ταξίδια (ταξιδιωτικά πακέτα) Συνδυασμένες διοικητικές υπηρεσίες γραφείου
ΛΕΛΕΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΠΕΡΔΙΚΑΡΗ ΚΑΙ ΜΙΛΑΤΟΥ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΓΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ ΑΠΟ ΟΥΖΕΡΙ ,ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ .ΤΣΚΠΟΥΡΑΔΙΚΟ ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟ ΜΕ ΠΑΡΟΧΗ ΣΕΡΒΙΡΙΣΜΑΤΟΣ
ΜΑΡΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΦΩΤΗ	ΠΕΡΔΙΚΑΡΗ 6	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω υπολογιστή
ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	1821 72	ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Λιανικό εμπόριο γυναικείων ή κοριτσιίστικων κοστούμιών, συνόλων, σακακιών, φορεμάτων, φουστών, παντελονιών, φορμών με μπούστο και με τιράντες, βερμούδων και σορτς Χονδρικό εμπόριο γυναικείων ή κοριτσιίστικων κοστούμιών, συνόλων, σακακιών, φορεμάτων, φουστών, παντελονιών, φορμών με μπούστο και με τιράντες, βερμούδων και σορτς Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ dp studies E.E.	ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ 4	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω υπολογιστή Υπηρεσίες διδασκαλίας (εισηγήσεων) σε επιμορφωτικά σεμινάρια

ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 33	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ			Λιανικό εμπόριο αγαλματιών και άλλων διακοσμητικών κεραμικών ειδών Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων
ΤΖΑΝΑΚΗΣ Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 51	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια Χονδρικό εμπόριο ποτών Λιανικό εμπόριο ποτών σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΤΖΑΝΑΚΗΣ Δ. ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 45	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια Χονδρικό εμπόριο ποτών Λιανικό εμπόριο ποτών σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΛΙΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	ΑΝΔΡΟΓΕΩ 7	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες παραχής γευμάτων και ποτών από σνακ μπαρ, με παροχή σερβιρίσματος
ΚΡΗΤΙΚΟ ΠΑΞΙΜΑΔΙ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 5	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ			Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε εξειδικευμένα καταστήματα
ΠΟΥΡΑΝΗΣ ΜΑΡΙΟΣ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	25ΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 52	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ			Λιανικό εμπόριο διάφορων τουριστικών και λοιπών παρόμοιων ειδών λαϊκής τέχνης
Κ. ΣΧΙΖΑΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	ΔΑΙΔΑΛΟΥ 28- 30	ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Λιανικό εμπόριο έτοιμων ανδρικών ενδυμάτων
ΖΑΧΑΡΙΟΥΔΑΚΗ ΜΑΡΙΝΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΛΕΟΝ ΤΟΣ 17	ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών Εργασίες φινιρίσματος τεχνουργημάτων από χρυσό και άργυρο φασόν Επισκευή ρολογιών και κοσμημάτων Χονδρικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων Υπηρεσίες στίλβωσης κοσμημάτων Κατασκευή σκευών από άργυρο φασόν
ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΣΥΖ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ	ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ 48	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ			Υπηρεσίες εκμετάλλευσης εκθεσιακών χώρων
ΚΑΤΣΑΡΑΚΗ ΜΑΡΙΑ ΤΟΥ ΜΥΡΩΝΑ	ΕΒΑΝΣ 55	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ			Λιανικό εμπόριο εκχυλισμάτων, αποσταγμάτων, συμπυκνωμάτων και παρασκευασμάτων τσαγιού ή μάτε Λιανικό εμπόριο τυποποιημένων ζαχαρωδών προϊόντων Λιανικό εμπόριο καρυκευμάτων - μπαχαρικών και λοιπών παρόμοιων ειδών, αλεσμένων και συσκευασμένων Λιανικό εμπόριο ξηρών καρπών
ΚΑΓΙΑΜΠΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ Υ 120	ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Υπηρεσίες ραδιοφωνικού σταθμού τοπικής εμβέλειας Μετάδοση συνεχούς ροής ήχου
ΜΑΛΛΙΑΡΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΣΜΥΡΝΗΣ 10	ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Λιανικό εμπόριο γυναικείων έτοιμων ενδυμάτων και φορεμάτων

ΙΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ	1821 ΑΡΙΘΜΟΣ 2 Α ΟΡΟΦΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες αργυραμοιβού Χονδρικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων Εξαγωγή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων Χονδρικό εμπόριο άλλων ειδών από πολύτιμα μέταλλα, ειδών από φυσικά ή καλλιεργημένα μαργαριτάρια, πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους Χονδρικό εμπόριο ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους Χονδρικό εμπόριο πολύτιμων λίθων και κοσμημάτων από πολύτιμους λίθους Χονδρικό εμπόριο χρυσοῦ ακατέργαστου ή σε ημικατεργασμένες μορφές ή σε σκόνη Υπηρεσίες χορήγησης πιστώσεων "επ' ενεχύρω" αντικειμένων (υπηρεσίες ενεχυροδανειστή) Υπηρεσίες δοκιμών και αναλύσεων της σύνθεσης και της καθαρότητας Υπηρεσίες πλειστηριασμών, που δεν συνδέονται με νομικές διαδικασίες
ΜΕΛΙΣΣΕΙΔΗ ΙΩΑΝΝΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	ΧΑΝΔΑΚΟΣ 1	ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			Υπηρεσίες που παρέχονται από καφετέρια Υπηρεσίες παροχής ποτών Υπηρεσίες που παρέχονται από αναψυκτήριο

Πίνακας 18 Πηγή: Επιμελητήριο Ηρακλείου

Κεφάλαιο 4.3: Επιχειρήσεις σήμα κατατεθέν μιας άλλης εποχής.

Στο κεφάλαιο 1.4 είχαμε αναφερθεί στις υπάρχουσες συνθήκες της ηρακλειώτικης αγοράς εν έτη 2016. Το συμπέρασμα ήταν ότι η μείωση των υπάρχουσών επιχειρήσεων παρατηρείται κυρίως σε τομείς όπως οι εξαγωγές και η μεταποίηση ενώ φαίνεται να αναπτύσσεται με αργό ρυθμό, ο τομέας των Υπηρεσιών.

Τι συμβαίνει όμως με τις παραδοσιακές επιχειρήσεις; Ποιες είναι αυτές που άντεξαν στην οικονομική πίεση τόσων χρόνων; Είδαμε ότι οι μεγάλες μηχανοκίνητες βιοτεχνίες μεταποίησης έμειναν μόνο ως όρθια φαντάσματα μισογκρεμισμένων κτηρίων. Συνέβη το ίδιο και με τα μικρά μαγαζάκια του παλιού Ηρακλείου;

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στον παραπάνω πίνακα προέκυψαν μετά από μελέτη αρχείων του Επιμελητηρίου Ηρακλείου. Περιλαμβάνουν τα καταστήματα που ξεκίνησαν τις εμπορικές δραστηριότητές τους από το έτος 1968. Ωστόσο, στο κέντρο του Ηρακλείου μπορούμε να εντοπίσουμε μικρές επιχειρήσεις που χρονολογούνται ακόμη παλαιότερα.

Το πρώτο παράδειγμα είναι το παραδοσιακό καφεκοπτείο του Αριστείδη Κουμπενάκη που άνοιξε το 1929 στην αγορά στην αρχή της οδού 1866. Ήταν ένας από τους 14 καφεκόπτες που ανήκαν στο Σύνδεσμο Καφεκοπτών Ηρακλείου . Οι υπόλοιποι ήταν ο Βερυκοκάκης, Πορταλάκης, Περάκης, Λαγκωνάκης, Πετρομιγελάκης, Κουμπενάκης, Ανδρουλάκης, Μαντρόχαλος, Μανουσάκης, Παρασύρης, Σακελάρης, Βατίστας, Ψαρουδάκης (<http://www.madeincretagel/article/χαρμάνι84-ετών>).

Εικόνα 20: Η αγορά του Ηρακλείου το 1962.

Πηγή:<https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.326523844115240.58897.290994121001546/386512471449710/?type=3&theater>

Εικόνα 21: Η αγορά του Ηρακλείου το 1970.

Πηγή:<https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.359105854190372.1073741825.290994121001546/479991995435090/?type=3&theater>

Εικόνα 22: Η αγορά του Ηρακλείου 1980.

Πηγή:<https://www.facebook.com/290994121001546/photos/a.359105854190372.1073741825.290994121001546/399195526848071/?type=3&theater>

Με το ξέσπασμα του πολέμου το καφεκοπτείο κλείνει όμως ο Κουμπενάκης συνεχίζει να κόβει καφέ στο σπίτι του. Εκεί εξυπηρετούσε τους Γερμανούς. Μετά τον πόλεμο επέστρεψε στο κέντρο και γνώρισε πραγματική δόξα. Το 1980 γκρέμισαν το μαγαζάκι του και το ξανάχτισαν δυο χρόνια αργότερα στην οδό Γιανιτσών. Η επωνυμία αλλάζει και πλέον λέγεται Αθανασάκης -από το 1990. Είχε ξεκινήσει με διάφορα χαρμάνια ελληνικού καφέ, συνέχισε με τον στιγμιαίο καφέ και σήμερα, ακολουθώντας όλες τις νέες μόδες αυτού του υπέροχου ροφήματος, εμπορεύεται γαλλικό, εσπρέσο και όλα τα ανάλογα ροφήματα.

Από το 1935 υπάρχει το κατάστημα υφασμάτων Γιέτης, της οικογένειας του Μηνά Γιέτη, που είναι ένας πασίγνωστος έμπορος του Ηρακλείου και απετέλεσε πρόεδρος του εμπορικού συλλόγου Ηρακλείου (<http://www.crete-news.gr/καταστημα-υφασματων-γιετησ-απο-το-ετος-1963>). Η περίοδος των δεκαετιών του 60 και 70 ήταν από τις πιο λαμπρές περιόδους της αγοράς του Ηρακλείου. Τη δεκαετία του 80 ωστόσο ακολούθησε μια φθίνουσα πορεία. Σύμφωνα με τον ίδιο, από το 1980 οι καταναλωτές έπαψαν να ενδιαφέρονται για την ποιότητα ενός ρούχου αλλά έδιναν σημασία στην εμφάνισή του και την οικονομική του τιμή. Η πτώση στην αγοραστική δύναμη σχετίζεται με την πτώση της καλλιέργειας της σταφίδας. Παρατηρεί ότι τα 9 εργοστάσια της σταφίδας του Ηρακλείου ήταν πηγή εργασίας και ζωής για όλη την πόλη.

Ο πατέρας του Μηνά Γιέτη ήταν πρόσφυγας και αρχικά εργαζόταν στο μαγαζί με τα υφάσματα του εξαδέλφου του, Κωνσταντινίδη, που ιδρύθηκε το 1926. Το

πρωταρχικό κατάστημα της οικογένειας είχε κατασκευαστεί το 1888 στην Αττάλεια της Τουρκίας. Η οικογενειακή επιχείρηση συνεχίζει την παράδοση στην πώληση υφασμάτων μέσα από την επόμενη γενιά και το νέο κατάστημα στην πλατεία της Αγίας Αικατερίνης.

Εβδομήντα χρόνια παρουσίας μετρά και το παραδοσιακό καφενείο "καφενείο το Σμάρι". Το παλαιοπωλείο "Κρασαγάκης" στον Άγιο Τίτο είναι το μοναδικό μέρος όπου διατίθεται εργαστήριο που ασχολείται αποκλειστικά με την αιογραφία. Στην 1821 υπάρχει ακόμη εδώ και πάνω από 150 χρόνια το μαχαιροποιείο του Ασσαριωτάκη. Ακόμα ένα παραδοσιακό μαχαιροποιείο είναι αυτό του Βασίλη Βασιλάκη στην οδό καρτερού. Στα λιοντάρια οι περισσότεροι έχουν επισκεφτεί τουλάχιστον μια φορά το παραδοσιακό μπουγατσάδικο Κιρκόρ, το οποίο υπάρχει εκεί από το 1922 και είναι αρμενικής καταγωγής (<http://www.nikolasloukakis.gr/παλιό-άρωμα-στο-σύγχρονο-ηράκλειο-φωτ/>). Σήμερα στο κέντρο της πόλης και συγκεκριμένα στην οδό Καρτερού, υπάρχει ακόμα το τζαγκαράδικο – στιβανάδικο του Παντελή Ρασούλη, το οποίο παρά τις δυσκολίες της εποχής μας αναβιώνει ακόμα.

Τελειώνοντας, θα αναφερθούμε στα παλιά φωτογραφεία που υπάρχουν ακόμη και σήμερα. Από το 1936 με την επωνυμία Ιωακειμίδης, το δεύτερης γενιάς φωτογραφείο βρίσκεται ακόμη στην οδό Δικαιοσύνης 31. Πρόκειται για μια οικογένεια με καταγωγή από τη Σμύρνη. Πέραν της φωτογράφισης ασχολούνταν με τις πωλήσεις μηχανών, χαρτιού, χημικών και φωτοτυπικών μηχανημάτων (<http://www.patris.gr/articles/128069>).

Στο Ηράκλειο υπάρχουν ακόμη δυο από τα παλαιότερα βιβλιοπωλεία: το βιβλιοπωλείο "Γεωργαντωνάκης" το οποίο άνοιξε για πρώτη φορά τις πόρτες του το 1962 και το βιβλιοπωλείο "Φως" το οποίο λειτουργεί σχεδόν 50 χρόνια. (<http://www.patris.gr/articles/65542/25868> - <http://www.patris.gr/articles/65542/25905>)

Συμπέρασμα

Το επάγγελμα είναι ένας τομέας που επηρεάζει την εσωτερική και εξωτερική κατάσταση του ανθρώπου. Είναι γνωστό ότι η εργασία για πολλούς ανθρώπους αποτελεί βάσανο, κόπο, άγχος και πηγή ανασφάλειας. Ωστόσο, κανείς δεν μπορεί να καταλάβει την αξία της παρά μόνο αν την στερηθεί. Γιατί η εργασία προσφέρει κάτι παραπάνω από μια απλή κάλυψη των βιοτικών αναγκών: είναι προσφορά. Αυτό που παρατηρεί κάποιος μέσα από την αναδρομή αυτή στο χρόνο, είναι πως υπήρχε μια αξιοσημείωτη επαγγελματική εξειδίκευση κατά την οποία υπήρχε ένας άνθρωπος - κυριολεκτικά- για κάθε εργασία.

Το Ηράκλειο ήταν σε όλη του την ιστορία ένας τόπος που αποτελούσε το κέντρο της οικονομίας. Από την εποχή του Βενιζέλου μέχρι το 1922 και την εισροή των προσφύγων ως τον εικοστό πρώτο αιώνα όπου σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία της πιο πρόσφατης καταγραφής της οικονομικής κατάστασης και της συμμετοχής της Περιφέρειας της Κρήτης στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, δείχνει ότι η συνεισφορά της πόλης του Ηρακλείου ανέρχεται στο 5% των εθνικών εισόδων.

Από τα περίπου 100 παραδοσιακά επαγγέλματα που έχουν καταγραφεί στην Κρήτη, περίπου 35 εντοπίζονταν στο κέντρο του Ηρακλείου και σχεδόν τα μισά από αυτά υπάρχουν ακόμη με ελάχιστες ή ακόμη και ριζικές διαφοροποιήσεις. Παρατηρούμε ωστόσο ότι κανένα από αυτά αφορούσαν το κλάδο της βιομηχανίας. Στη λίστα με τα παραδοσιακά επαγγέλματα του πρώτου κεφαλαίου αναφέρονται ορισμένα που δεν συμπεριλήφθηκαν στην εργασία με την μορφή της αναλυτικής παρουσίασης. Αυτό συνέβη είτε γιατί θα χρειαζόταν να αναφερθούμε σε αρκετά μεγάλο αριθμό ιδιωτών -πράγμα που είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια- όπως το πόσοι ελαιοχρωματιστές υπάρχουν στο Ηράκλειο- είτε γιατί ενώ μπορούν να εντοπιστούν στην πόλη του Ηρακλείου δεν εμπίπτουν στο πεδίο της έρευνάς μας -το κέντρο της πόλης.

Στα αρχεία του Επιμελητηρίου Ηρακλείου είναι καταγεγραμμένες 1302 επιχειρήσεις από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι το 1939. Από αυτές οι 1160 βρίσκονταν στο Ηράκλειο. Από το 1922 κι έπειτα ο βιομηχανικός τομέας φαίνεται να αναπνέει καθώς η Μικρασιατική τραγωδία υπήρξε για τις ελληνικές πόλεις αλλά και

το Ηράκλειο μια ευκαιρία για νέες συνεργασίες και δημιουργία νέων προϊόντων. Το 1988, οπότε και έλαβε χώρα η καταγραφή της ομάδας εργασίας του 1988 στην Ανατολική Κρήτη, στο νομό Ηρακλείου είχαν δημιουργηθεί 50 μονάδες της βιομηχανίας διατροφής (ζωοτροφών, σταφίδας, πυρηνελαιουργεία και σαπυνοποιεία) το 90% των οποίων βρίσκεται στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου. Τα ταμπακαριά, η παραγωγή σαπουνιού, ο καπνός και η χρυσή σταφίδα ήταν από τις σημαντικότερες πηγές εισόδων για πολλές οικογένειες. Βέβαια δεν σημαίνει πως δεν υπήρχαν ελεύθεροι επαγγελματίες αλλά και πολλοί μαγαζάτορες, πολλούς από τους οποίους αναφέραμε στην εργασία μας -μανάβηδες, κινηματογραφιστές, μεταφορείς, κουρείς. Στο κέντρο του Ηρακλείου, παρά τις δύσκολες στιγμές που περνούσε η πόλη, πάντα οι πολίτες μπορούσαν να βρουν οτιδήποτε ήθελαν.

Ιδιαίτερο κομμάτι της εργασίας ήταν η σημερινή κατάσταση των κτισμάτων που στέγαζαν τις σημαντικότερες επιχειρήσεις της πόλης. Οι περίοδοι λειτουργίας, ανάπτυξης και εξέλιξης των παλιών βιομηχανικών κτιρίων είναι δύο: από τα τέλη του 19ου αιώνα ως τα μέσα του 20ου -οπότε και λειτουργούν με τις αρχικές συνθήκες της κατασκευής τους- και την περίοδο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο οπότε και χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία επιδιώκουν να εξελιχθούν και να προσαρμοστούν και εγκαταλείπονται. Τα περισσότερα από αυτά έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα. Ωστόσο, όπως διαπιστώσαμε, ελάχιστα από αυτά έχουν αναστηλωθεί ή επισκευαστεί ώστε να αποκτήσουν ξανά ζωή και να καλύψουν τις σύγχρονες ανάγκες της πόλης. Ένα λαμπρό και θετικό παράδειγμα αναστήλωσης είναι αυτό του συγκροτήματος Αθηνά στην οδό Ικάρου, η αναστήλωση του οποίου πρόσφατα έχει ξεκινήσει.

Σημαντική και ενδιαφέρουσα ήταν και η καταγραφή των επιχειρήσεων του Ηρακλείου που υπάρχουν ακόμη και σήμερα με την παλαιότερη να έχει ιδρυθεί το 1968 και να ασχολείται με τον τομέα τη μεταποίησης. Από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις που ξεχωρίζουν είναι, αυτή του καφεκοπτείου Αθανασάκη, των υφασμάτων Γιέτης, του καφενείου "Σμάρι", του παλαιοπωλείου "Κρασαγάκης", των μαχαιροποιών του Ασσαριωτάκη και του Βασιλάκη, του μπουγατσάδικου Κιρκόρ, του τσαγκαράδικου – στιβανάδικου του Ρασούλη, του φωτογραφείου του Ιωακειμίδη αλλά και των βιβλιοπωλείων "Γεωργαντωνάκης" και "Φως".

Η πιο ευχάριστη παρατήρηση είναι ότι τα περισσότερα από αυτά τα επαγγέλματα έχουν διασωθεί με αρκετές βέβαια αλλαγές ώστε να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις της νέας κατάστασης των πραγμάτων. Και είναι αλήθεια... η Ελλάδα, η Κρήτη, το Ηράκλειο, ακολουθεί με τη σειρά του την πορεία της ανθρωπότητας: από

αγροτική κοινωνία μετατράπηκε σε βιομηχανική και τώρα έχει μετατραπεί σε κοινωνία της πληροφορίας. Στο κέντρο του Ηρακλείου σήμερα κάποιος μπορεί να βρει μια πληθώρα υπηρεσιών που δεν υπήρχαν τις περασμένες εποχές. Νέοι τομείς απασχόλησης έχουν δημιουργηθεί χάρη στην ραγδαία και με συνεχώς αυξανόμενο ρυθμό ανάπτυξης τεχνολογία. Ο τομέας των υπηρεσιών μπορεί να συμπεριλάβει όσους απασχολούνται στον τομέα της πληροφορικής, το σχεδιασμό, τη κατασκευή, την επισκευή και τη διδασκαλία των υπολογιστών, της κινητής τηλεφωνίας, του διαδικτύου, του ψηφιακού σήματος της τηλεόρασης, των ηλεκτρονικών οικιακών συσκευών, το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Και το ερώτημα είναι ένα: τα σύγχρονά μας επαγγέλματα θα αποτελούν άραγε παραδοσιακά επαγγέλματα για τις επόμενες γενιές;

Βιβλιογραφία

- Γερωνυμάκης Κανάκης, Κρητική Λαογραφία. MYSTIS EDITIONS, 2008
- Δαφέρμος Αντώνης, Παραδοσιακά Επαγγέλματα που Χάνονται. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΡΕΘΥΜΝΗΣ, 2007
- Δερμιτζάκης Μανώλης, Από όσα θυμάμαι από το παλιό Κάστρο: Μια βόλτα στο Ηράκλειο των αρχών του 20ου αιώνα. ΔΟΚΙΜΑΚΗΣ, 2008
- Λαγουδάκη-Σασλή Ευγενία, Πρόσφυγες στο Ηράκλειο του Μεσοπολέμου. ΔΟΚΙΜΑΚΗΣ, 2009
- Μανδαλάκης Αντώνιος, Παραδοσιακά Αλλοτεσινά Επαγγέλματα. [χ.ο.], 2008
- Χρηστάκης Γιάννης, Το Ηράκλειο και το λιμάνι του: στο πέρασμα των αιώνων. ΕΚΔΟΣΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, 2002

Διαδίκτυο

- www.cretablog.gr
- www.crete.gov.gr
- www.crete-news.gr
- www.facebook.gr
- www.istorikathemata.com
- www.kritipoliskaihoria.gr
- www.madeincretagr
- www.mydaimoncom.blogspot.gr

- www.neakriti.gr
- www.nikolasloukakis.gr
- www.patris.gr
- www.statistics.gr
- www.xo.gr

Περιοδικά- Μελέτες

- Βασιλάκη Α., Καραντινού- Φορτσάκη Μ., Λουλάκης Μ.,(ομάδα εργασίας). Η Βιομηχανία στην Κρήτη. ΤΕΕ/ΤΑΚ 1988
- Μεσσαριτάκη Μ., Μεταξάς Β., Μετινίδου Γ., Μοσχαπιδάκης Κ., Τσουκαλά Αι (ομάδα εργασίας). Καταγραφή και Αξιολόγηση των Παλαιών Βιοτεχνικών- Βιομηχανικών κτιρίων στην Ανατολική Κρήτη και Διερεύνηση της Αξιοποίησης τους σε Νέες Χρήσεις, Υποπρόγραμμα "Εφαρμογή", Τόμος Α, Δεκέμβριος 1996
- Περυσινάκη Βάλλια, Η Εξέλιξη του Παραλιακού Μετώπου του Ηρακλείου σε Συνάρτηση με την Εξέλιξη της Πόλης, στο ΕΜΠ. ΔΠΜΣ. Πολεοδομία Χωροταξία. Προσεγγίσεις του σχεδιασμού στην Ελλάδα. Σεπτέμβριος 2009, σελ. 309- 320
- Σφακιανάκη Βάννα, Βιομηχανικά κτίρια στο Ηράκλειο, Ταυ 64 (Ιαν- Φεβρ 2006), στο <http://www.vannasfakianaki.gr/viomichanika-ktiria-sto-iraklio/> ΤΑΥ, Τεύχος 81, Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2008